

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA A FŐISKOLAI MAGYAR IRODALMI TÁRSULAT.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debreczen, Főiskola.

I. emelet IX. terem.

Megjelen havonta két szám.

Felelős szerkesztő:

GYÖRÉK JÓZSEF.

Társ-szerkesztők:

KEREKES GYÖRGY és PÁNCZÉL JENŐ.

Kiadóhivatali főnök: Tóth János.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . . . 5 korona.

Fél évre . . . . . 2 kor. 50 fill

Ifjúsági egyesületeknek . . . . . 4 korona.

Főiskolai hallgatónak . . . . . 3 korona.

Egyes szám ára: 40 fillér.

Diáknymor.

Sokkal inkább készségesen és szívesen írtuk volna fel címül: diák poezis, jó diák élet, mert az sokkal szépségesebb és több kellemességet reméltet, mint a feketén élénk meredő: *diáknymor*, de ereinken végig lüktető, lázongó vérünk nem a szépségeket keresi akkor, ha az igazságra van szükség, hanem a zománczatlan, kendőzetlen igazságot, ha mindjárt az nem szépséges is és nem is sok kellemetességet reméltető.

Mert nyomorúságos ám a diák-élet, ha mást mutat is. Az a vidámság, az a nemtörődöm-ség sokunknál, nem az *igaz* szülötte, hanem nagyon gyakran nehézségen töprengő, élet-ingoványon vergődő fiatal lelkeknek ügyesen futtatott falusi zománca, s nagyon jogosultan teszünk, ha fájdalmasan tör fel megértő lelkeinkből a sóhaj: Vajha lekopik!

Fájdalmasan és nevetségesen kevés az az összeg, melyből az összdiákság kétharmadrésze él. Nem él. Mondhatjuk bátran: tengődik. Mihez lehet most már az elszomorítóan kevés 40—50 koronákkal (havonta) kezdeni? Felelni sem kell rá, mert megadja rá a választ az a rettenetes szituáció, mely évtizedek óta szegényíti a magyar társadalmat. Megadja rá a választ a sorok között lappangó szó: nyomorúság!

És ilyen döbbenetesen csekély összegért kapja az ország azt a sok intelligens kultur-munkást, azt a sok nagytudású embert, aki az éhenhalástól menti meg magát azzal, hogy intelligenciájához, szellemi nivójához sehogysen méltó megélhetés közepett elpocsékolja ifjúságát, erejét, tehetségét csak azért, hogy másokat boldogíthasson, menthessen meg, mint orvos; új generációt nevelhessen, mint tanár; a lelki életet foltozgassa, mint pap s más téren munkálkodjon, mint ügyvéd, bíró s más értelmiség. S ha még csak ennyiben állana a dolog, ám jól van. Vigasztalódhatunk. Elvégre a társadalomban az erősebb majd útát tör magának s a nyomorgó, éhező diák szellemi kvalitásával megszerzi magának az intelligenciájának meg-

felelő pozíciót. De van az éremnek egy másik, vígasztalanabb oldala. Mert az előbb említett materialisztikus s egyben végtelenül kényelmes felfogás sem igaz tükre annak a perspektívának, mely abból tárul, hogy művelt ifjak kimondani is szégyenlősen kevés összegáttal kényszerülnek a tengődésre.

A mellékfoglalkozások szerzésére útalt s abbóli megélhetésre kényszerített diák percrel-percre tanulmányainak rovására él, teljesen elzárva és kiközösítve a társadalmi életből, a kulturjelenségek élvezetétől. És a mellékfoglalkozásokra utalt diákság jókora részét teszi annak a generációnak, mely a jövő Magyarországra szellemi, kulturális vezetésére hivatott.

Mit lehet most már remélni az ilyen szá-nalmas körülmények között felcseperedett embertömegtől?

Mert ha az ilyen módon diplomához jutott lények abban nem a megszerzett tudomány-komplexumot látják, hanem a nyomorból ki-menekülésnek egyetlen eszközét, akkor nem sokat lehet remélni azoknak ambiciózus tevékenységétől.

Ezek elmondásának rugóját, helytelá-nul teszi az, aki a jelenlegi debreczeni viszonyokban látja feltalálhatónak vagy épen abban keresi.

Nem.

A mi viszonyaink az iskolafentartó faktorok áldozatkészsége következtében, Istennek hála, nem ilyen nyomorúságosak. Az az igazán dicsé-retre érdemes buzgólkodás, melyet Debreczen városa a harmadik egyetem elnyeréséért kifejt, eszünkbe juttatja az egyetemek ifjúságának helyzetét s a kollegiálitás is megkívánja, hogy amikor egy harmadik egyetem felállítása van szóban, felemeljük mi is, az akadémiák ifjúsága, szavunkat s megvilágosítsuk a helyzetet, melyben a másik két egyetem ifjúsága leledzik, hogy így tisztán látva, a mi jövő egyetemi életünket lehetőleg igyekezzenek az illetékes ténnyezők jobb mederbe terelni.

Kívánjuk ezt őszintén, hogy úgy legyen.

Kerekes György.

Idegenek,

Irta: Vándor Iván.¹

— Józsi! — kiáltott az öreg nagyságos úr, — jáz mint is vigyél a sarokszobába.

A sarokszoba már ekkor tele volt virággal, mert Józsi reggeli tizenegy óra óta minden félórán megkapta a parancsot.

— Mi van a rózsáiddal, Józsi? Nyílnak? Eredj, vigyél belőle a sarokszobába. Nem kell sajnálni.

— Értem.

Az öreg úr, mintha röstelte volna ezt a rózsasertet. A bajusza alatt dörmögött és nem nézett a kertész szemébe. Olyan arcot vágott, mintha őt nem nagyon érdekelné az egész dolog. Nem is szólt ekkor többet. Rágyújtott és az eget vigyázta.

Az érzéseit, melyeket ilyen módon kénytelen volt elárulni, mint valami gyöngeséget, röstelte.

Nem is igen beszélt egész nap, csak rendelkezett. A fehér szakállát simogatta, pipázott és a merev ballábát próbálgatta. A szegény, ügyefogyott, béna lábát, melyet két esztendő óta nem igyekezett megmozgatni.

Este hat órakor rapportra rendelte Karolint. Karolin körülnézett és hogy nem látott senkit a látóhatáron, leült.

Izmos, fehérynakú nőszemély volt, ki mindig fekete ruhát viselt és hatalmának a jeléül tekintélyes kulcsomót hordott az oldalán. Csodálatosan szemtelen és alázatos tudott lenni, amint a helyzet épen magával hozta. Mikor szerét tehette, pofozta és éhezett a cselédek és ha nem hallották, nagyságos asszonynak címezte magát.

A tapintatlan modora miatt egyre bolygatták a múltját és nyílt titok volt, hogy Karolin mezítlábas kis szolgálóként került a kastélyba, kit a megboldogult jó nagyságos asszony maga mellé vett belső cselédnek, amit úgy hálált meg a gyalázatos, hogy elcsavarta az úr fejét.

Mióta meghalt az asszony, „kisasszony” lett. Arany karperecet visel és a körmét fényesíti. Mindenki fél tőle, az öreg nagyságos úr is. Ő pedig csak egy embertől tart: Sanyikától. Hanem Sanyika nincs itthon. Azt mondják, a kisasszony miatt nem akar hazajönni.

— A kék szőnyeget a feleségem szobájából vidd be a sarokszobába és terítsd a zoñgorára.

Karolin föl pattant. Az első percben azt hitte, nem hozzá szólnak. Ezt a hangot nem hallotta, mióta kisasszony. Másodszor valami sejtés szorongatta a szívét. Itt nagy eset készül,

ha a két selyem szőnyeget kizavarják a szokott helyéből.

— Mi lesz? — kérdezte megdöbbenve.

— Az lesz, hogy mindent elrendezel, aztán lefekszel. Nem mutatod magadat sem ma, sem holnap. Beteg leszel. Érted?

— Miért legyek én beteg?

— Mert úgy akarom. Punktum.

Karolinnak fenyegetőre torzult az arca.

— Jól van, én elmehetek egészen.

Az öreg úr fölemelte a botját és rásújtott az asztalra.

— Nem mégy. Azt teszed, amit parancsoltam.

Karolin erre egy kis jelenetet rögtönzött. Sirt és könyörgött. Szemrehányásokat és fenyegetéseket tajtékzott, görcsösen ragaszkodott ahhoz az ideához, hogy ő a nagyságos úrnak föláldozta legszebb éveit. Azután nagy csend lett. És azután kapott Karolin tíz forintot. Ez mindig így szokott lenni.

A tíz forint lecsillapította és megszelídítette. Az előbbi furiából szelíd, kesergő gyermek lett, ki a kötője szélével szárítgatta a könnyeit.

— Nem vagyok én senki ebben a házban. Itt engem csak bántanak, gyanúsítanak, bizalmatlanok hozzám, gyűlölnék. Pedig én kutya-hűséggel ragaszkodom itt mindenkihez. De nem érdemes jónak lenni. Nem hálálja azt meg senki. Azt becsülik, aki rossz, aki hízeleg, aztán mindent ellop. Kinek kell ma a tisztesség?

— Na, na, Karolin...

— Hát kell valakinek? Tán magának kell? Hisz jobban becsüli nálam az utolsó béreskölyköt.

— Csendesesen Karolin.

— Tán nem igaz. Tán közöl velem valamit. Tudom én, mi történik ebben a házban? Hisz nevetnek rajtam a cselédek, amiért ilyen ostobán járok közöttük. Most is! Tudom én, mire készül, miért zavarja meg a megboldogult jó nagyságos asszony szobáját.

— Ne bántsd a feleségemet Karolin, — szólott az öreg úr félrefordított fejjel, sűrűn, aprókat pillangatva. Egy kicsit várt. Nem szeretett ezzel a nővel ilyesmiről beszélni. Végre kimondta.

— Sanyika érkezik ma este.

Karolin elsáppadt. Hol valami asszonyos szomorúság, hol a magát védő nőstény fenyegető merészsége tükröződött az arcán. Kicsit tétozott, aztán szó nélkül bement.

Szép, könnyű járása volt.

Az öreg úr utánna nézett.

Sok gyönyörűséget szerzett neki ez az asszony. Olyan gyönyörűséget, amilyent a nap, vagy az erdő sugára okoz. Természetes, egyszerű, magától értetődő gyönyörűséget. De

¹ A Főiskolai Magyar Irodalmi Társulat 1911 február 25-iki felolvasó-estélyén Kerekes György lapunk társszerkesztője olvasta föl.

amiről lemondani végtelenül nehéz. Vagy nem is lehet. És mégis. Meg kell lenni.

A fiú nem állhatja Karolint. És a fiú jön. Asszonnyal jön. Az idegen feleséggel, akit valahol Angolországban szerzett magának. A nagyságos úr megnézte az óráját.

Hét óra volt. A vonat kilenckor jön. Nagyot kiáltott, hogy fogjanak. A hintót küldte ki az állomáshoz.

Lassanként sötétedett. Fönt a kastélyban világosodni kezdtek az ablakok. A kert felől illatok csapódtak a sötétedésbe; az illatokba pedig a nagy lakoma forró, buja gőze áramlott a konyhából.

A nyugati égre lassan, mint valami tengeri rózsa, felkúszott egy párába búrkolt csillag.

Homályos, kedves csillogása volt. Az öreg úr vigyázta csöndes megilletődéssel.

— Üstökös, — mormolta halkan, csak úgy, magának. Amíg nézte, jöttek, mentek a gondolatai. A meghalt feleségéről az egyetlen fiúra lebbentek. Aztán az idegen asszonyra, aki közeledik. Ez az idegen asszony, ez bántotta. Nem is fog tudni beszélni vele. És meg se kérdezte, ő megengedi-e. Csak tudatta, hogy házasodik. Neheztelés lappangott a szívében és kiült az arcára is. Elkomorodott.

De aztán eszébe jutott, hogy ő is a maga feje után járt huszonnyolc esztendőskorában és valami büszke öröm békitgette.

— Az én fiam!

Valami nagy megnyugvást érzett, hogy három év után a fiú végre hazakerül. Bánta is ő most már az asszonyt. Ha idegen, hát idegen.

A fia arcát idézte és magát látta a kevély, csökönyös, szálas legényben.

Olyan öröm sodorta magával, hogy félt, leszédül a székről.

Most látta csak, mennyire egyedül volt eddig. Senki sem volt körülötte, akivel komoly dolgokat beszélhetett volna. Mert Karolin ebben a tekintetben nem számít.

Itt megállottak az öreg úr gondolatai.

Különös incselkedések kezdtek vele játszani. A Karolin nyakát látta, meg a két karját. Nyugtalan lett és nagy sóhajtás szakadt föl a melléből, de megerősítette a lelkét.

— Meg kell lenni. A fiú az első. A fiú elől pusztulni kell, mindennek, ami bántja. El fog menni Karolin is.

Ekkor már egészen sötét volt és valami tompa dübörgés morajlott az országút felől. A nagyságos úr felakart állani, de bizony vissza hanyatlott. Ülve kellett megvárnia, míg a tornác elé kanyarodik a hintó.

Hanem mikor Sanyi leugrott és kezet csókolt neki, mégis kiegyenesedett.

Roppant megindultság vett erőt rajta.

— Hadd lám az asszonyt — mondta erős hangon, hogy észre ne vegyék a gyöngeségét.

Az asszony kis, töpörödött, álmos fátyolcsomó volt, akinek a beszédje, mikor megszólalt, egy elkényeztetett öleb nyafogására emlékeztette az apósát.

— Furcsa kis jószág, — mondta — miután fölmentek a sarokszobába és a lámpa alá állította a menyét, jobbról-balról megnézegette, megforgatta. De ezt csak udvariasságból mondta és hogy kedvezzen a fiának. Magában azt gondolta:

— Én ugyan el nem vettem volna.

Nehezen indult a beszéd. Mindaketten a kis angol asszonyt nézték, ki nevetve örült a sok virágnak és megsimogatta őket. Közben az öreg úr fülének rejtelmes szózatokba tört ki.

A vacsora közben is a menyecskét nézték, ki határozottan megrémült egy-egy fogás látára és nyers paradicsomot kívánt enni ecettel-olajjal.

A nyers paradicsom viszont az öreg úrban keltett visszás érzéseket. Alig várta, hogy lefeküdjék a nő.

Azt remélte, ha egyedül marad a fiával, egyedül az övé lesz a fia újra.

— Na Sanyi, hát nagyon szereted, — kérdezte a menyecskére célozva.

— Nagyon szeretem, édes apám. May kiváló asszony. Határozott, biztos észjárású, eszes és amellettsímülékony, mint valami jó gyermek. Hiányzik belőle a magyar asszony túlságos temperamentuma, de mélyebben érez és erkölcsi felfogása különb, mint a mi nőinknek.

— Csak olyan legyen, mint az édes anyád volt, ne legyen különb, — mondta az apja, de rögtön megbánta, hogy mondta.

Ittak egy-egy pohár bort és elhallgattak.

— Itthon mi ujság, — szólott most a fiú.

— Semmi különös. Hálnak, születnek. A föld csúszik ki a régiek lába alól, jönnek az újak.

— Így van ez jól. Csak hadd jöjjenek. Az öreg úr felpattant.

— Kutját van jól. Hogy volna így jól.

A fiú vállat vont.

— Kell a friss vér. Friss gondolat, akarat, szívósság, makaesség. Új, erősebb, meg nem alkudó ember fajta. Csak hadd jöjjenek az idegenek.

— Az Ivándiakat elpusztították az új magyarok, — dohogott az öreg úr.

— Ha elhagyták magukat pusztítani, nem kár értük.

— Dehogy nem kár értük. Te is hozzájuk tartozol anyai ágon.

— Isten őrizz. Én már nem tartozom hozzájuk.

Kevélyen, biztosan mondta ezt Sanyika, de az apja nem értette ezt a kevélységet.

— Na, na, — szólott nyugtalanul. Kémlelte a fia arcát. Nagyot változott, gondolta.

— Ugy jöttél, hogy itthon maradsz? — szólott öt perc múlva.

A fiú a lámpába nézett. Nem tudta, hogy álljon elő a szándékával.

— Nem tudom még. Nem érzem jól magam itthon. Ez a szomorú, kis, koldus ország nem jó talaj, sem a merészebb vállalkozások, sem a nagyobb gondolatok számára. Itt éhesek az emberek és egymást eszik meg.

— Hm, — szólott az apja és összeráncolta a szemöldökét.

— Hát aztán mi akarsz lenni odakint?

— Úgy gondolom, — folytatta vontatott hangon a fiú — hogy eladom ezt a kis földemet és kereskedő leszek.

Míg ezt a pár szót kimondta, az öreg úr óriási utazást tett. Száz mértföldre távolodott el a fiától.

— Szatócs? — szólott később rezignált gúnnyal.

— Egy Sárossy Ivandy név szatócs?

Kölcsönösen szánakozva néztek egymásra. A fiú csodálkozott, hogy az apja még ott van, ahol ötven évvel ezelőtt volt, az apja nem értette, hogy az ő fia hogy érkezhett el oda, ahová elérkezett.

Nem szóltak egymáshoz többet. Érezték, nem értenék meg egymást úgy sem.

Az öreg úr csöngetett. Rátámaszkodott az inasra, indult aludni. A fia kezét csókolt neki.

Egy pillanatig ez az érzése volt: mit akar tőle ez az idegen. És ez az érzése olyan kínos volt, hogy elborult tőle a szeme.

Az ajtóban megállott és visszanezett.

— Jó éjszakát, — szólt hűvös udvariaskodással.

Csendes sikátorok során.¹

Szomorú reggel.

A napsugár, — e piros főkötős lány —
Hús hajnalon, reggelre-kelőre,
Rám mosolygott beteg ébredőre.

Én puha párnám süppedő völgyéből
Fölemeltem bús, álmodó fejem . . .
Szomorú voltam s gyöngye végtelen.

S szóltam: Alig hogy még rám borult az est,
Rózsaujjával reggel int felém
S homlokon csókol a reggeli fény.

¹ Mutatvány a szerzőknek április hóban megjelenendő fly című kötetéből.

Még alig-alig vágytam borra, nőre,
Még alig éltem és alig danoltam,
Alig jöttem, s már kell menni holtan.

Bizony-bizony Jonathán barátom,
Az élet engem sirba üldözött.
S egy lépés köztem s a halálközött.

Bizony Jonathán, rövid ez az élet
És lepereg gyorsan, mint az orsó,
S olyan hamar elnyel a koporsó.

Nagy Ferenc.

Kisvárosi állomáson.

Dióbarna bútorok árnya,
Mint fáradt utas, nyúlik el hosszan.
Rikító-szín plakátok a falon,
Ott lim-lomos holmi egy dobozban.

Perc — seregélyek suhanva szállnak.
Egy-két álmos utas vár az indulásra.
Várok a csöndben. S szállni szeretnék
Hívogató messzi-messzi tájra.

Ez Velence, — Nápoly, ez itt Róma.
E kép itt Párisba hívja lelkem.
De jó, hogy most nem zavar meg senki,
Oly jól esik hosszan elmerengnem.

Hév vizeknek csobogását hallom,
Szívemben zsong sok fürdői emlék.
Messzi partokra, kék tengerekre,
Oh ha mehetnék, oh, ha mehetnék!

De nem lehet. Kattogva, robogva,
Nyugot felől jön s már itt a vonat.
S egy kis faluba — egy kis temetőbe —
Visz engemet, viszi bánatomat.

Nagy Ferenc.

Úton a boldogság felé.

I.

Az alkonyat szelíd világa
Álmat harmatoz a szívemre.
Hozzád visz most a keblem vágya,
Forró, újjongó, nagy szerelme.

Óh, mily unottan jöttem máskor
Ezen a sűrke pusztaságon! . . .
— Csillagsugáros szép világból
Rajzik elém most minden álom.

A hold ezüstös fénybe rezdül,
Pajkos grizettek körbe fogva
Dalt mondanak a szerelemről.

Csend van. Rohanunk. Nagy titokba
Kigyul egy csillag fenn az égen:
Az istenségnek közelében.

II.

Oh, hány vágyam volt s mennyi eszmém
És mennyi sok-sok szép beszédem!...
Hiába, — csak nem mozdult elmém,
Szemem beszélt csak hosszan, mélyen.

És láttam: ő is szólni vágyott,
Meg-megmozdult szép piros ajka,
Szeméből vágya kisugárzott,
De csak magába mormolgatta.

Egyszer, -- ki tudná, hogy ki kezdte?...
A szívünknek, kibontva szárnyát,
Csókokba csattant hő szerelme.

Felettünk épp egy angyal szállt át.
Nem szóltunk. Csak egymásra néztünk.
— Ez volt a mi legszebb beszédünk.

Szomorúan kell menni.

Roggyant inakkal, fogyó lihegéssel
Járom a halál országútját.
Vállam kereszték súlyaitól roskad.
Szemembe reszket régi bánat könnye
És döngetem, jaj, a halál kapuját.

Isten látja: nem szívesen cselekszem.
Jobban szeretnék tíz—húsz évig élni,
Csók-csodák földjén nótázni, dalolni,
Alkotó vágyban magasba robogni
S új titkokat, szent csodákat elérni.

Olyan kevés az, amit eddig éltem.
Egynéhány nóta s pár pohár bor.
Az öröm hozzám hírmondóba járt csak.
Szomorú voltam. Szomorút daloltam.
Szívembe most is szomorú bú gyászol.

S már alkonyul. Az árnyak messze nyulnak.
Fátylát a sötét szemeimre ejti
És nincs senki és nem marasztal senki...
Szomorúat, jaj, minek is daloltam?...
Most menni kell. Szomorúan kell menni.

Győrök József.

Két kis kakas összevész...

Két gyerek ballag a dülön. Paraszt gyerekek.
A vállukon tarisznya és kapa. Délután van és
nyáreleje. Meleg. A két gyerek izzad, de a
járásuk korántse roskadozó, nehézléptű paraszt-
járás; frissen, simán haladnak az út égető po-
rában. Valahogy korábban elvégződött a mun-
kájuk, mint naplemente és most mennek haza-
felé. Körül, persze, gyönyörűen hajlik nap-
lementébe át a délután. A sárga vetéseken kezd
valami pirosas alkonyi fény szerte áradni, de hát
a két gyerek csak talpal, izzad és hallgat.
Ugyan mit is beszélgetnének? Nincs semmi,

ami most, ebben a melegben, foglalkoztatná
őket. Egyszer az egyik néz csak a másikra
és elmosolyodik, aztán a másik. Kineveti mind-
egyik a másikat, amért izzad és kinyújtott
nyakkal halad hazafelé.

Aztán az egyik megszólal:

— Te, Keserű, jó meleg ez a por.

— Az ám, véli Keserű. Mert ez a neve.
Van ilyen név elég falun. Tudj' isten, terem
ott az ilyen. Észre se veszi az ember, már meg-
változott egy-egy embernek a neve. Ma persze
már, mikor hivatalos és komor személy vallatja
ki az embereket a nevek felől, nehezen megy
az ilyen. De azért a gyereknek a neve Keserű.
Keserű József.

Tehát Keserű beleegyezett abba, hogy a
por meleg. Most pedig egy kis gyalogút elé
érték. Keserű ránéz a társára, meglassul egy
kicsit, aztán rendesen mondja:

— Te, gyerünk a Szilágyi tanyáján keresztül
a gyalogúton.

— Minek? — mondja a másik.

— Hát csak, — okolja az elhatározását
Keserű, majd magyarázgatva teszi hozzá:
ha meleg a por.

— Jó, — feleli a másik, azzal rátérnek az
útra. Most Keserű megy elől, mert ő akarta,
hogy ott menjenek, illő hát, hogy a másik őt
bocsássa előre, ámbár egy kicsit mégis tépelődik,
hogy nem jobb lett volna-e, ha maga ugrik
előre. De hát ha már így indultak el, hát jól
van ő nem bánja. De azért mégse állhatja meg
szó nélkül, hogy megelőzték:

— Te, azt mondja...

— Mia? — kérdi elől Keserű. Ez a rövid
párszó azért van, mert tengeriben mennek és
a kukorica levelei suhognak erősen, nem érte-
nék meg mindjárt egymást.

— De sietsz! — szól hátul a másik, bizo-
nyos Bojtor nevű.

Keserű visszanéz erre. Ez olyanforma,
mintha ő el akarna szaladni a másik elől, vagy
félne tőle, vagy minden jó pajtáságuk ellenére
ott akarná hagyni. Egy kicsit megsértődve
mondja:

— Iszen el se maradtál!

Azzal visszafordul, de mégis egy kicsit
meglassódik, ne legyen panasza a másiknak.
Hát elfáradt szegény, aztán nem bírja már
úgy a menést, vagy valami. Mikor ez ötlik az
eszébe, hátra is kiált:

— Tán elfáradtál?

— Nem én, ebadta! kiált a fülébe Bojtor,
mert hiszen ott van a sarkában, csak éppen
azért szólt az imént, hogy kitöltse a mérgét,
amért a másik elébevágot.

Azonban egyszer csak véget ér a tengeri
és beérnek a tanyaudvarba. Persze két kolon-

cos komondor is szalad, bukdácsol rettentő ugatással feljök. Szegény két komondor, sehogy se tud a temérdek kolonc miatt szaladni, azért aztán még fülsiketítőbben ugatnak a két jövényre. Szerencsére az istálló végét meszeli egy asszony, meg két leány. Az asszony rákiált a komondorokra, attól fogva megint csend lesz a tanyában.

Ez a Szilágyi tanya afféle gazdag paraszt tanyája, van rajta sok fa, épületek és ártézi kút. Ez is; arrafelé hamar lelnek ártézi vizet, hát a gazda csináltatott, legyék, ha lenni akar, bírja költséggel. Hát van. A két gyerek menne egyenest a kútra, de a Bojtor gyerek ahogy odaköszönt, látta, hogy a nénje is ott meszel és hogy int is neki, hogy menjen közelébb. Lassan odaballag, de nem azért, mintha hálás volna, hogy megmentették a komondoroktól, nem, hiszen egy pár kapanyélütéssel majd emberségre oktatta volna őket, csak odamegy, mert a nénje is ott van és hátha valamit akar adni vagy izenni.

Az asszony szól elébb, ő a tanyásné, a két lányra ő ügyel, tehát tekintélye van. Kérdi a gyereketől:

— Honnan jöttök, fiam?

— Oda voltunk Róznónál, répakapálni, de már nincs föld.

Ez megvan. A tanyásné nem kérdez tovább, nem is tudna, hanem a gyerek testvérnénje hamar szól:

— Te, Lajos, hozzá nekem ma estére kenyeret, a meszelés még holnap is megtart, aztán ma elfogyott a kenyérem. De hozzá.

— Hát gyere te érte haza, — morog Lajos.

— Nem én, hozol te, úgyse veszik hasznod a kapáláson, — csattan fel a leány.

— Jó no, morog a gyerek. Haragszik ugyan, amért úgy becsmérli a nénje, de nem akar vele feleselni, mert meszelőnyél van a kezében és ismeri otthonról, hogy hamar eljár a keze. Csak magában mérgelődik hát és megyen a kút felé. Bántja nagyon, hogy neki parancsolgatnak. Neki, hiszen ő már meg tudja keresni a kenyerét, háromfertály napszámos, a nénje kevesebbet kap, mint ő, de hát mit tehessen? Azok hárman vannak és utóvégre ő sincs legénysorban. Komoly képpel léptet a kút felé.

A másik, Keserű, egy darabig nézte őket, aztán lehajolt a kút csorgójához és most javába kortyolja a jó, hideg, tiszta vizet. Látszik az arcán, hogy boldog, amért ihatik. Nagy, lassú kortyokban issza a vizet és azalatt egy kicsit kárörvendően somolyog a másokra. Bojtor vár egy félpillanatig. Leteszi a kapát a kezéből és lekavarítja a nyakából a tarisznyáját. Megfogja a szíjját, hogy majd felakasztja valahova, de rákiált a másokra:

— Nem volt még elég, te!

— Mit sietsz, kérdi Keserű, ráérsz még ma kijönni.

Bojtort erre a czélzásra előnti a méreg. Dühös lesz a vigyorgó pajtására. Kipirul egy kicsit és rákiált:

— Eridj már onnan, te csámpás, hagyj inni mást is!

— Várjál, hé, mondom, ráérsz, szól vissza Keserű.

Siess már, kiált megint Bojtor, mert... és a kezében kezdi méregetni a tarisznyát, vajjon hozzávágja-e vagy csak ellökje onnan a kúttól. Valahogy jobbnak látszik neki, hogy csak a tarisznyával üsse, úgyse üt vele nagyot és ehez hozzá is van szokva, ezzel verték iskola után a zsidógyerekeket.

— Nem én, — mondja kihívóan Keserű.

Bojtort pedig előnti a pulykaméreg. Veres lesz a dühtől és amit a keze ügyében talál, hozzávágja a másikhöz. Egy pillanat az egész és kész a verekedés. Keserű felugrik, a fejéhez kap, ahol koppant valami, ami a tarisznyában volt és valami nedvességbe ér a keze. Vér. Bojtor csak áll és várja, hogy öltre mennek-e vagy csak ököltre, rettentő kedvet érez, hogy ma még istenigazában kiverekedje magát. Egyenesen, keményen, harciasan a szeme közé néz Keserűnek, feszül az ina, hogy üssön, egyszer csak látja, hogy újjnyi vastag vércsik folyik, a másik honmlokára. Megzavarodik. Vér. Ezt ő nem akarta. Mi ez? Akkorát nem üthetett, hogy a feje beszakadjon. De hogy lehet? Megijed, ösztön szerint, és ellankadnak az inai. Egy pillanatra az is megfordul a fejében, hogy el kellene futni, vagy elbújni, de aztán dacosan áll és vár, mi lesz a dologból.

A másik, Keserű se tudja, mit csináljon. Megzavarodva áll és rámered a másokra, mintegy azért, hogy elpalástolja a megzavarodottságát. Közben pedig lassan előnti a vér a félhomlokát és a seb sajogni, fájni kezd. Bojtor pedig nézi. Elmúlt már a harcos kedve és most már valami jóvátétel félén gondolkozik, de nem tud szólani semmit. A másik pedig szintén nem tud mit csinálni, egyszerű kis paraszt agyvelejéből mintha kifújták volna a magafeltalálás adományát, hát sírni kezd.

— Te, te, zokogja, beszakítottad a fejem! Majd azt mondta neki, hogy megmondalak a tanító úrnak, ahogy megszokta volt, most a tavasszal is még, hatodik osztályos korában, de csak nem mondja. Hanem erre a gyerek-sírásra odanéz a tanyásné.

— Milelt benneteket? — kiáltja és meglátja a Keserű véres fejét. Hirtelen nem tud ő se mit csinálni, hát elkezd veszekedni Bojtorra, mondván: Mindig csak verekedtek ebadta köly-

kei, beszaggatjátok egymás fejét hát ezt tanuljátok az iskolában, ó ti kötélrevalók... És így tovább, amíg eszébe nem jut, hogy Keserűnek meg kellene mosni a fejét, míg rá nem szárad a vér. Ekkor aztán rákiált: Gyere csak, te, hajtsd ide a fejed, hadd mossam meg, te meg hozzál, vagy kérjél a nénédtől valami ruhát, amivel mossam, meg bekössem a fejét. Siess.

A két gyerek, míg a prédikáció tartott, alázatosan, mint akik érzik, hogy hibások, igyekeztek magukat minél kisebbre összehörszítetni. Nincs már más az arcukon, csak a félelem, amivel egy náluknál idősebb harmadiktól remegnek, aki, ha asszony is, de most éppen a kellő elérzékenykedő pillanatban tudott rájuk ijeszteni és megriasztotta őket. Az egyik segítséget látott benne és először még örömmel is hallgatta, de aztán, hogy látta a másikat, akinek gyáva, gyerekes lelkében a bűntudat és ez a szokatlan ajakról jövő dorgálás olyan rémeggé okozott, lassanként őbelé is átszállt a félelem. Most pedig mind a ketten úgy engedelmeskednek ennek a vadidegennek, mint két kis, megszelídített, megriadt állat.

A hangos kiabálásra a két leány is letette a meszelőket és hamar odafutott. Ez ugyan közönséges eset, de mégis eset és hiába, kíváncsiak, látni akarják ezt is. De nem nyúlnak se egyik, se a másik gyerekhez, pedig várná az ember, hogy most a Bojtor gyerek egy kis, családias ütleghben részesül, például hátbaüti a nénje, hogy minek csinál ilyet, vagy valami, de nem, sőt felbiggyeszti az ajkát, aztán kicsinyelve mondja:

— Nagy sor. A télen meg Lajosnak szaggatták be a fejét, akkor ötet vérték meg, most meg ezt. Semmi a'.

De azért megy szép engedelmesen a tanyaházba valami rongydarabért. Most úgyse meszel ráér, és a tanyásnének segíteni illik.

Nem sokára visszakerül valami fehér ruhadarabbal, hozza szépen a kezén és szó nélkül odaadja a tanyásnének. És csak állnak csendesen és néznek. A tanyásné szapora beszédek között mosogatja a Keserű-gyerek fejét. És nem történik semmi, semmi, amivel ennek a kis parázs verekedésnek a sebeit megtorolnák. Bojtor is hamarosan magához tér az ijedelemből. Lassankint megszokja, hogy a tanyásnéből ömlik a szó és az mind ő ellene szól, mind őt korholja, mind csak azért van, hogy magába szálljon és iparkodjék jóvá tenni, amit vétett és elfásul belé, nem is hallja mit beszélnek, nem is bánja. Csendesen veszi a tarisznyáját és lassan elindul, hazafelé. A nénje még utána is kiált:

— Kihozd ám azt a kenyeret!

Keserűnek még egyre mossák a fejét. A hideg víztől már kezd csillapodni, vékonyodni a vérzés és látni a sebet. Széles, ujjnyi hosszú vágás, hamarosan kitalálják, hogy kés volt beledobva a tarisznyába, az csinálta. A másik leány még emlékszik is rá, hogy a Bojtor tarisznyája el volt hasadva, biztosan egyszerre vágta ki a kés. De hát persze ez mind csak hiábavaló találgatás és beszéd. Ettől úgyse fog begyógyulni a Keserű feje. A tanyásné is unja már a históriát. Egy félóráig mosogatni egy idegen gyerek fejét, — kezd már munkává válni neki a dolog. De segít magán. Elhatározza, hogy beköti a gyerek fejét és elküldi haza, majd otthon az anyja megcsinálja a többit. Előkerestet a lányokkal egy darabka ruhát, körülköti a gyerek fejét, kezébe adja a holmiját és mondja neki:

— Na fiam, siess haza. Csináljon veled anyád, amit tud.

A gyerek nagy szepegeve mondja: Köszönöm a hozzám való szívességét. Isten áldja meg... És lassan, támoltyogva mintha beteg lenne, kimegy a tanyaudvarról és indul haza.

Lassan lép a gyerek. Szó sincs róla, meg van ijedve, hátha mind elfojt most a vére? És valami halálos fáradságot is érez a testére omlani. Egyre arra gondol, hogy elfojt a vére, nem maradt neki semmi és hogy talán most meg is fog halni. De azért öntudatlanul megy hazafelé. Persze, semmi baja, elfolyt egy negyedliternyi vére, de hát: van neki olyan egészséges teste, hogy holnaputánra helyreépítje ezt a kicsi hiányt, csak éppen az ijedtség a baja, meg egy kis képzelődés.

Aztán a mozgás miatt sebesebben kezd futni a vére, tódul a sebhez és fájni kezd. És elkezd arról gondolkodni, hogy adhatná vissza Bojtornak a kölcsönt. Megveresse a bátyjával, vagy maga üsse meg egyszer amúgy istenigazában, mikor nem is várja? Nem tudja elhatározni, de érzi, hogy ez így nem maradhat. Eszébe jut a biblia szava megokolásképpen: az ő kiontott vére bosszúért kiált az egekre. És most már várja, szomjúhozza az alkalmat, hogy visszaüthessen.

Azonban lassacskán lépdel, úgy látszik mégis meggyöngült amiatt a kifolyt pár kanál vére miatt. És ahogy lassan, búsan bandukolva befordul a temető sarkánál, önkéntelen felnéz és összerenzen. Az árokparton ott ül Bojtor. Az első pillanatban ellenségesen villan össze a szemük, mintha újra akarnák kezdeni az egészet. Keserűben pedig újra fellobban a vér, hogy bosszút álljon sajgó sebeiért. Bojtor pedig úgy látszik, szinte várja, hogy kikap és nem is igen gondol védekezésre. Míg ment, valahogy megbánta, hogy ilyen kegyetlenül cselekedett. Saj-

nálja, hogy éppen a kenyeres pajtását vérezte meg. Most is azért ül itt, mert nem mert hazamenni. Mit szólnak majd otthon ?

Keserű pedig már markolássza a kapanyelet, hogy majd odasújt vele, de érzi, érzi, hogy gyenge, erőtlen és nem bírja, nincs szíve hozzá, mert hátha az se akarta, hogy megvérezze Hátha... És elsápad a tehetetlensége tudatában.

Bojtor meglátja, megsejti, hogy a másik elsápad és békítően mondja: — Szerbusz. — és feláll.

— Szerbusz, — feleli a másik. Aztán állana szembe egymással pár pillanatig. Nem tudnak mit szólni. Végre Keserű a gyöngeségének és mégis erősebségének a tudatában megszólal:

— Hát gyerünk haza.

— Gyerünk. Feleli Bojtor.

És elindul a két gyerek. Lassankint elmosódik a szívükben a délutáni harag és veszedés véres emléke, csak olykor-olykor éled fel, mikor Keserű fájdalmas arccal a fejéhez nyúl. De egyébként újra a régi jó barátok, mintha semmi se történt volna. Hiszen, Istenem, hát lehet számon tartani, hogy egy betört fejjel több vagy kevesebb van-e a világon ?

És mennek nyugodtan haza, kis alakjukat alnyeli a hirtelen nyári alkonyat.

Molnár Ernő.

Csendes szólású versek.

Írta: Kerekes György.

Én a hívásra hallgatok.

Mikor legigásabb volt a járom,
Mikor roskadni készült a hátam:
Én csak nevettem, nevettem bátran.

Mikor száz kézzel ellenem törtek,
Mikor a baj megölni látszott:
Lemosolyogtam a világot.

Mikor nyakamon volt már a kötél,
Mikor a rémek jöttek értem:
Én csak füttyültem, füttyörészttem.

Mikor nem volt már semmi menekvés,
Mód, hogy belőlem valami váljon;
Ez volt anyámhoz a vallomásom:

Anyám, amikor nyügös volt a járom,
Mikor görbedni kezdett a hátam:
Én valami nagy hívásra vártam.

Anyám, amikor elém törtettek,
Mikor úgy látszott, megöl a ború,
Felém intett egy ezüst koszorú.

Anyám, amikor vérezni kezdtem,
Mikor a rémek álltak már ottan...
A szótlán hívást én meghallottam.

S most, hogy itt állok s előttem utak,
Tiltsd meg anyám, hogy hallgassak másra,
Mint arra az egy szótlán hívásra.

Mikor csend van a szobámban.

Most, hogy a csend ül a szobámban,
Most, hogy az éjjel megnyugvást hoz...
Szeretnék hozzáérni a ruhához.

Most, hogy remegni kezd a lámpám.
Ahogy hangok kelnek az éjbe'...
Úgy szeretnék leborulni elédbe.

S hogy elfutnak a kósza hangok
S a nagy csönd is újra eltemet...
Szeretném megcsókolni a kezedet.

Most, hogy hűvösebb szél cirógat
S a kerti fákat megzörrenti...
Szeretném a derekad átölelni.

Most, hogy felhők csatáznak ott künn
S tűnik a hold és sok fényes holmi:
Úgy szeretnék Nórám megcsókolni.

Valami régi, panaszos emlék.

Valami úgy a lelkekre borúlt,
Úgy szeretnék ma sírni megint,
Valami régi, panaszos emlék
Nehéz sújtással lelkemen legyint.

Kezemre hajtom elárvult fejem,
Kemény hajam dúlt arcomba hull:
Temetek valami maradt szándékot
Befojtott könnyel, hangtalanul.

Csendes, bántó csend van a szobámban,
Ölelkeződnék fekete árnyak,
Nehéz bánatok súlyos eséssel
Izzó lelkekre kalapálnak.

Keresztül sajog vonagló testem,
Behunyt szemmel is rémeket látok,
Erős kapoccsal a torkomra forr
Nehéz, fuldokló, nagy, siró átok...

Valami úgy a lelkekre borúlt,
Ma sírni megint úgy szeretnék,
Nehéz sújtással lelkemen legyint
Valami régi, panaszos emlék.

Ámen. Egymásé leszünk.

Bíbor teremben nagy lila lángok
És mi sápadtan középütt állunk,
Ruhánk fekete, szívünk szomorú:
Ilyen legyen a nászunk.

Nehéz illatok bódító gőzzel
Rezegjék körül glóriás fejünk.
Mikor, remegve, búsan, királyin:
Ámen. Egymásé leszünk.

Nagy-nagy virágok bólintgassanak,
Ha majd tüzesen egybe ég a szánk.
Látatlan kezek vörös rózsákat
Sűrűn szórjanak le ránk.

Csodás hangon játszanak nótát,
Könnnyekkel tele legyen a szemünk,
Lassan hunyjanak el mind a lángok:
Ámen. Egymásé leszünk.

Bíbor teremben nagy lila lángok
És mi sápadtan középütt állunk,
Ruhánk fekete, szívünk szomorú:

Ilyen legyen a nászunk.

Férfijellemegek,

Irta: **Keresztúry Károly.**

(Elegáns dolgozószoba. Középen íróasztal. A falaknál hatalmas könyvszekrények. Diván. Szerte börszékek. Sakk, kártyaasztal. Pultok. Az ablaknál krizantémvázák.)

Ügyvéd: Szinte lehetetlenség. Nem tudok belegyőződni, hogy...

Vendég: Azon csodálkoznám, ha ráismertél volna. S most azon csodálkozom, hogy ki nem rugsz a házadból, mint a többi régi jó barátaim. Mert joggal tehetnéd. Ezt kívánja a társadalom. Ezt parancsolják az erkölcsi normák.

Ügyvéd: Ugyan kérlek! Te most félrebeszél. Nem tudom elképzelni, hogy te...

Vendég: Pedig való! Igen! Én vagyok a te gyermekkori pajtásod, ifjúkori barátod. Én — a rongyosruhájú — Árkay Ákos vagyok. Akibe még az útszéli kuvasz is beleharaphat. Sőt! Nem is kutya, ha belém nem harap...

Ügyvéd: De kérlek! Igazán... nem...

Vendég: Nem értesz. Természetesen. Rég volt, midőn mi utoljára találkoztunk. Te évekig külföldön voltál, midőn én végigszerepeltem az életet s a riporterek hasábjait. De még mielőtt végleg leszerelnék, egy pár szavam volna hozzád. Egy pár becsületes szavam. Igen! — egy pár becsületes szavam, nekem Árkay Ákosnak. Nyugodt lehetsz, rövid leszek. Úgy gondolom — ha ugyan gondolkozás az, ami az agyamban sistereg — hogy a reflexmozgások perceit élem. Reflexmozgás, hogy idejöttem, hogy pedig beszélek veled, az is valami agyműködési végső kintorna lehet. Reflexmozgás lesz, hogy elmegyek innen, hogy utolsót rugok valahol, miután begurultam valami árokba.

Ez a — memento mori! — barátom. Tehát sietnem kell.

Napok óta künn kóborolok az utcán. Munkát kerestem. Végigkilincseltem egy rakás hivatalt. Hátha kapnék valami skribler-foglalkozást? Az okmányaimat kérték. Felmutattam. S mindenütt az volt a válasz: rovttmúltú. Mars!

Aztán mentem a gyárakba. Itt se mondtak mást: úritenyér, rovttmúltú. Mégmarsabb!

Próbáltam a régi kedves barátaimnál is szerencsét. Az egyik így nyilatkozott: becsületes alkalmazottaim között is sok a gazember... Legmarsabb!

Hajh! — valamikor még magam sem gondoltam, hogy ennyire jutok. Az élet útja ez. A nyomorúttul fenséges élet Golgotája...

Ügyvéd: Fogalmam sincs róla, mi lehet az oka, hogy lelked egyensúlya ennyire...

Vendég: Miért nem mondtad már előbb? Azt hittem, hogy legalább nagyjában ismered a tragédiámat. Igen! — a tragédiámat. A nekem fájót. A nekem szomorút.

Ügyvéd: Amint jól tudod, 4 évig Berlinben voltam s mióta pedig itthon vagyok, — valóban véletlenség, — de senki nem beszélt róla előttem. Meg tudod, kérek... a viszonyok... az elfoglaltság... az élet küzdelmei...

Vendég: Tehát — ha nem untatlak — elmondom. Egy kis vidéki fürdőn ismerkedtem meg a feleségemmel. Soha még csak eszembe sem jutott, hogy még kellene nőszülnöm, vagy hogy egyáltalában meg is nőszülök: Boldogult bátyám szomorú sorsa tilalomfaként állt köztem és a női nem között. Meg aztán, kérlek — akinek havi 400 korona jövedelme van s ilyen nagy drága városban kell élnie — annak azt hiszem savanyú alma a házasság, még ha rajongó idealista is.

Kirándulás után volt. Nyitott ablak mellett a divánon heverésztem. Künn a terrazon játszott a cigány. Tudj' isten — zene mellett egészen másképp gondolkodik az ember, mint rendszeren. Ilyesfélék motoszkáltak az agyamban:

Ha nem szívnek trabukót, hanem csak kubát vagy portorikót, mint más nős bankhivatalnok, ha nem járnék esténként a klubba, délelőtt meg sörözni; szóval ha nem költenék ilyen fölösleges luxushaszontalanságokra, talán meg tudnánk élni?... Bizonyára meg tudnánk élni!

Ekkor már az idealizmus kavargott bennem. A szerelem létráját másztam. Ráhágtam az utolsó fokra, ahol vak lesz az ember. Legyőz minden akadályt. Legyőzi saját énjét is...

Harmadfél évig éltünk együtt boldogan. Szép asszony mellett mégis csak jól érzi magát az ember. Elfelejté még azt is, hogy beteg.

Pedig már akkor beteg voltam. De nem hittem. Fiatal házasok nem szeretnek hinni a tükörnek. Sokat dolgoztam, kérlek. Négyig a hivatalban, azután privátim, — mert kénytelen voltam; a feleségem szerette a pompát, én meg a feleségemet, az pedig pénzbe kerül. Én tehát dolgoztam és dolgoztam, mint egy állat, a feleségem pedig költött, mint egy úriasszony. Hisz, ez természetes is a mai világban. Így van minden úriháznál...

Ugy február vége felé volt. Amikor hazamentem, a feleségem épp a kis fiamat fürösztötte. Nekem ezek az apró-cseprő emlékek a jegkedvesebbek. Az anyósom is ott volt. Derék ló asszony; nagyon szerettem.

— Rosszul nézel ki, fiam! — mondá.

— Ugyan mama. Semmiség! Kissé sok a dolgom.

A feleségem is tódította, hogy nagyon rossz színben vagyok. Kezdett bosszantani a dolog. Aznap azért békét hagytak. Másnap reggel az anyósom újra kezdte:

— Küld el fiam az orvosért. Hátha valami komolyabb baj lehet belőle? Oly sápadt vagy és sovány.

Hát jól van. Nem bánom. Eljött a doktor. Megvizsgált. Hallgatózott. Körültapogatott. Itt is kopogott, ott is kopogott s végül kijelentette, hogy még nem nagyon komoly a baj, de pihe-nésre volna szükségem. Legjobb lenne, ha pár hónapra Meránba mennék. Meg is ijedtem, dühös is voltam. Elrohantam a hivatalba, de nem tudtam dolgozni.

Délben jött aztán a sírás. Oly szánalmas látvány két pityergő fehérceseléd; az embernek megesik a szíve rajtok. Leskálázták, hogy én mily szívtelen vagyok velök szemben is, meg magammal szemben is. Hogy mi lesz majd belőlük? Hogy én nem törődöm a gyermekem jövőjével stb... stb. Aztán kifejtették, hogy miképen lehetne a költséget fedezni. A baba nem kap 100 koronás kocsi, hanem csak 60 koronásat; Margit visszarendeli a tavaszi párisi kalapot; utcai ruhának marad a tavalyi. Szóval most senki sem kap semmit. Az asszony hazamegy. A fizetésemet a hivatal majd utánam küldi s ha esetleg még szükséges lesz, innen is, onnan is kaparnak valamit...

Beláttam, hogy igazuk van. Eljött az apósom is. Szabadságot tarttam magam, elrendeztem a dolgaimat s megkezdődött a csomagolás. Három napon át egyebet sem csináltak, mint bepakoltak, kipakoltak. Meránnal keltünk, Meránnal feküdtünk. Egy reggel aztán kikísérték az allomásra. Megvallom, kínos volt az elválás, de meg kellett történnie...

Másfél hónap alatt magamhoz jöttem, sőt mondhatnám meg is híztam. Hetenként két-

szer, háromszor is jött levél a feleségemtől tele jó hírekkel, kedves hírekkel. Egyszer arról, tudósított az asszony, hogy az apósomék falujában difteritis dühöng; vissza kell vinni Bandikát Pestre. De azért legyen nyugodt, komoly asszony ő. Nem is kételkedtem benne.

És teltek a napok, a levelek pedig hűségesen jöttek. Hosszú, gondoskodó levelek. Lassanként visszajött a régi jó kedélyem is. Erőtől duzzadtak a karjaim; éreztem, hogy ismét fogok tudni dolgozni, küzdeni azokért, kik munkában verejtékező homlokomról lecsókolják a bűt, a bánatot. De aztán?... aztán... Jöttek a kegyetlen éjszakák, hogy megőröljék a lelkem, a hitem. Könnyörtelen álmok döngették a szívem...

— Tépelődés az egész — mondogattam ébren. Semmi egyéb. Ha az ember sokat foglalkozik valamivel, szinte bizonyos, hogy álmában is felfogják azok a képek keresni. De később nappal sem volt nyugalmam; mintha minden azt suttogta volna a fülembe: haza... haza! Mit tehettem hát mást, becsomagoltattam s otthagytam Meránt.

Ha jól emlékszem, egy szombati napon érkeztem meg. Az előszoba ajtaja nyitva volt; az ebédlőben sem találtam senkit, de minden szanaszét. Nagy sirató szomorúság ült a rendtelenség felett. A bágyadt villanyfény is — ha rá gondolok — mintha így fogadott volna: — Még jókor s talán mégis későn érkezél. Sajnálak... sajnálak...

A hálószobában a kis fiam ágyánál ült az asszony: a gyermek arcát leste, figyelte s nem vett észre... Az egykor amazoni termet összehörve, összeesve. Fehér ruhájánál csak az arca volt fehérebb, rózsás, hamvas arca... Nagy sűrű cseppek gördültek le a szeméből a fehér ágyra... a hófehér ágyra... Aztán felnézett...

— Bandika beteg, — csak ennyit mondott. De ebben a két szóban benne volt minden: bánat, sejtés, kétségbeesés és a halál. És jött felém. Ráborult szótlán a vállamra s most oly nehéz volt az a könnyű teher.

Elhozattam a legkiválóbb speciálistákat; elköveztünk mindent, hogy megmenthessük. Nem volt rá időm, hogy ide-oda szaladgáljak pénzért. Ugy gondoltam: kiviszem a pénztárból s majd ha Bandika jobban lesz, váltóra veszek fel s visszateszem. És fogyott a pénz; bankó bankó után vándorolt el. De mindegy, mert Bandika meggyógyul... És Bandika nem gyógyult meg soha.

Amikor eltemettük, odajött hozzám az igazgató.

— Fogadd részvételem! Tekintve helyzetet, a legnagyobb készséggel magamra vállalom a pénztár kezelését — mondá.

Figyelme nagyon jól esett; mindig is jóindulattal volt irántam. S ha talán észrevenné a hiányt, majd beszélek vele s nem lesz semmi baj.

Másnap délben egy levelet kaptam tőle, melyben felszólít, hogy tudassam vele, hol van a hiányzó pénz. Elmentem a hivatalba; őszintén feltártam előtte mindent. Elmondtam, hogy az apósom aláírja a váltót és...

Ekkor így szólt: Megbízható embernek tartottam eddig. Csalódtam. Vegye tudomásul, hogy állásától ezennel felfüggesztem s mint sikkasztó ellen a kellő lépéseket tüstént megteszem!

Igy lettem én rovottmúltú, édes barátom!

Ügyvéd: Értelek. Légy meggyőződve, hogy a te helyedben én is így cselekedtem volna! Csak hálámat rovom le — ha úgy leróhatom — most, midőn azt mondom: itt a kezem, hogy segíteni foglak. Mert te vezettél, te ostromoztál tanuló koromban, neked köszönhetem, hogy az vagyok, ami. Most pedig hagyjuk e szomorú témát. Tudom, hogy minden szó a szívedből szakít egy-egy darabot... Parancsolj, kérlek ebből a szivarból!... Ne azt. Ez jobb!

Vendég: Köszönöm. Dohos cellámban így gondoltam el én is életem további folyamát, mialatt megöregedtem s kihullt a hajam; biztam önmagamban körömszakadtáig és még valakiben, aki mankót ad a hónom alá, hogy újra járn tudjak... Köszönöm, Tihamér... Köszönöm!

Ügyvéd: (csenget. Szobaleány jön.) Bejelenti a nagyságos asszonynak, hogy legkedvesebb barátom szerencsés voltam meghívni vacsorára!

Szobaleány: (magában, gúnyosan) A nagyságos asszony bizonyára rendkívül fog örülni ennek a legkedvesebb... (el.)

Vendég: Ha nem kötne a földhöz semmi, ma már nem élnék. De ideköt egy asszony; egy asszony, aki most himzőtűjével keresi kenyerét; egy asszony, akinek az én sebem a legdrágább kincse; egy asszony, aki így vigasztal: légy erős! Én erős vagyok! És Árkay Ákos ne legyen erős!?

Ügyvéd: Kedves nőd valóban az asszonyok asszonya lehet?! Remélem, hogy mielőbb megismerkedhetünk és...

Olgica: (6 éves, beront.) Apukám! Amelie néni azt mondta, hogy kell venni egy nagy füzetet. Tudod, egy nagy rajzfüzetet. Sok pénz kell rá! (Mutatja tíz ujját.) Ennyi... Bizony, ennyi! Van ennyi pénz?

Ügyvéd: Édes kis lányom, talán 20 fillérbe kerül?

Olgica: Az nem annyi, amennyit én kértem!

Ügyvéd: De igen!

Olgica: Nem lehet az! Hú... húsz fillér... (számolgatja) Csakugyan! Nem csoda ha összezavarodom, az az utálatos Marcsa mindig krajcárba beszél.

Ügyvéd: Édes kis lányom, most megfelekedtél magadról? Nem látod, hogy itt van egy bácsi? No köszönj szépen!

Olgica: (Körülnéz) Jajj! (súgja): Apukám, én úgy félek attól a bácsitól.

Ügyvéd: Ne félj, hisz, apukád nagyon szereti azt a bácsit. Csapj egy nagy pacsit a kezébe! Rajta hát!

Olgica: (félve odamegy) Isten hozott bácsi. Nini... apukám a bácsi sír. Mért sír a bácsi? Ne sírj bácsi! Látod nekem a múltkor összetört egy nagy babám, megse sirtam; az igaz, hogy újat vett apuka helyette. Talán neked is összetört a babád? Vagy neked nem is volt?

Vendég: (megsímogatja) Igen, nekem is volt egy ilyen aranyos, lenhajú kicsi babám. Annak is ilyen gyönyörű kék szemei voltak s ilyen okos volt. S összetört az is, mint a tied, kicsikém...

Olgica: És nem vett helyette újat a papád?

Vendég: Nem!

Olgica: Miért nem?

Vendég: Mert nekem nincs papám. (S a kis oktondi törli a fejét rajta, hogy lehet az, hogy valakinek nincsen papája.)

Szobaleány: Terítve van!

Ügyvéd: Parancsolj kérlek!

Vendég: Köszönöm. (Feláll. Végigsímitja a haját, a ruháját s elindul. Görnyedt kissé, de látszik, hogy úriember.)

Versek.¹

Irta: NIL.

Még . . .

Nagy néha még suhanva visszajár
Kisérteni egy álom-émlék.
Nagynéha még indulni készülök
És mennék, mennék . . .

Még hívogatják kóbor lelkemet
Ezüst ködös, fénypázmás éjek.
Néma szívembe dalt a csillagok
Még hintenének.

Valaki még tán fellobantáná
Szemem kihamvadt, beteg fényét.
Mosolygós, tiszta, halkszavú öröm
Alvó reményét.

¹ Mutatvány az irónőnek „El nem küldött levelek” című most megjelent verses könyvéből.

Még tudnék lágyan, lopva, remegőn,
Imás gyönyörrel csókot adni . . .
Jó Istenem! még tudnék fiatal,
Fehér maradni.

Lépések.

Lépések . . . Lassan, ütemesen kongva.
Ajtóm előtt megállnak tetovázva,
A kilincset valaki halkán rázza.

Én hallgatok, mereven, mozdulatlan.
Keserű göggel vonaglik a lelkem:
Ha eddig nem jött, most már menjen, menjen!

S míg a lépések, ütemesen, kongva,
Ajtóm előtt sebesen elkopognak,
Azon tünődöm: vissza jön-e holnap? . . .

S halvány arcomba hajnallik a vérem
És holtra dermed szívem lüktetése:
Ha nem ő volt, — jaj, ha nem ő volt mégse?

Kék rózsa.

Illatlelke festékbe fojtva.
Pergő, lágyszirma drótrafűzve
Karesú szárán aranyszál-pompa.

Mosolya olyan beszédes . . .
Suttogva hív az éji csöndben, —
De sohse felel, sohse kérdez,

S ver a szívem gyötrődve fájva:
Festett hazug kék rózsa volna
Az én lelkem szerelmes álma? . . .

Az annektált tartományok közjogi viszonya hazánkhoz.

Irta: **Lénárt Mihály**

(Folytatás és vége.)

Az új alkotmány alapintézkedései kivétel nélkül arra mutatnak, hogy a monarchia vezetői „birodalmi tartomány“-ként óhajtják Boszniát kezelni. Kérdés, vajjon a magyar király, avagy az osztrák császár souverainitása terjesztetett-e ki rája? Közös miniszterium közvetíti a kormányzatát és igazgatását e területeknek ma is. Tartományi autonómiájuk nem képezi kiegészítő részét sem a magyar, sem az osztrák alkotmánynak. És ami a legnagyobb kuriózum-szabályozást nyert a bosnyák tartományi illetőség kérdése, de kétségtelen marad az, hogy a bosnyák-hercegovinai tartományi illetőséggel bíró egyén melyik állam polgára?

Mindezek pedig sokkal súlyosabb következményeket involválának, mintsem első szem-

léltre gyanítanók. A fennálló viszonyok semmi-estre sem mondhatók kedvezőknek, a magyar alkotmány nézőpontjából tekintve azokat. Hiszen még a redukált közjogi követeléseinket „biztosító“ 67-es alap is meg van támadva azáltal, hogy Bosznia-Hercegovina ügye közös ügygé, területe közös területté, polgárai közös alattvalókká tétettek; a kiegyezés ugyanis sem közös souverainitást, sem közös területet, sem közös állampolgárságot nem ismer. Már pedig ezen ujonnan creált közös ügyek megteremtik a birodalmi egységet. Volna eszerint egy nagy, mindeneket magábanfoglaló Ausztria két nagyobb részállammal és azoknak keretén belül számos apróbb országgal.

Az eddigi rendezés még egy másik feltevéshez vezet bennünket, ami époly kevéssé előnyös közjogi helyzetünkre, mint a „gesammtmonarchie“ eszméje. Ha t. i. e tartományok a jövőben egyik államhoz sem tartoznának, hanem mintegy harmadik tag sorakoznának melléjük, úgy ez a trializmus megszületéséhez vezetne. Mindakét eshetőség tehát feltétlenül rombadönti a fennálló közjogi alapot. De nem csupán és egyedül a 67-es alap ruina, hanem az ország függetlensége és területi épsége is súlyos veszedelembé jut. Egy pillantást vessünk az osztrák-magyar-bosnyák trialisztikus monarchia képelethben megkonstruált térképére és azonnal tisztába jövünk azzal, hogy a nagy délszláv birodalom kialakulásának az ilyen államalakulat hatalmas lökést adna. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a nemzeti eszme, amely a XIX. században megteremté Itália Unióját és az egységes Németbirodalmat, nem aludt ki a népek lelkében ma sem; még mindig élő és hatékonyan működő tényező. Hatása erőteljes mozgalmakban nyilvánul, amelyek előbb-utóbb a délszlávoknak közös főhatalom alatti egyesülésére vezetnek. A trializmus következtében megsínylené ezt hazánk területi integritása is, mert Horvátország, sőt Fiume is a legnagyobb valószínűséggel zsákmányképen ölükbe esnék.

Nagy érdekeink forogván kockán, kívánatos és szükséges, hogy a kérdés sikeres megoldása céljából az egész magyar nemzet és annak alkotmányos képviselője egy táborba tömörüljön. Magyarország joga és igénye nagyrésztben magyar pénz és véráldozatok árán visszaszerzett régi tartományai iránt tiszta és kétségtelen. Ha jogunk követelése mellett kitartunk, ha a jogos alapról a lemondás útjára nem térünk, a kedvező eredmény el nem maradhat!

Hátra van még, hogy néhány szóval érintsük Bosznia magyar tartománnyá lételeének társadalom-politikai hatását. Kétségtelen tény, hogy szigorúan politikai szempontból véve, igen

kérdéses, hogy üdvös eredményekre vezetne-e a tartományoknak Magyarországhoz való visszakapcsolása, mely a nemzetiségi elemek által oly nagy differenciálódást mutat. Aggályos volna ez újabb annexió annyiban, hogy jelentékenyen szaporítaná nemzetiségeinknek nem csekély számát. Hiszen a szűkebb értelemben vett hazánkban is a magyarság túlsúlyának, hegemoniájának kifejezője alig 4—5%-a az összlakosságnak. Már most az ehhez járuló 1½ milliónyi idegen elem feltétlenül a mi kárunkra billenti az annyira amennyire egyensúlyban levő mérleget.

Inkább mondhatni, hogy gazdasági érdekeink követelik nyomatékosan a visszacsatolást. Elsőben is a magyar ipartermékek természetes piacukat a Balkánon találják; par excellence Boszniában, ahol a védővámok sem hatnának korlátozólag. A magyar tőkének, vállalkozásnak tág tere nyílna a még kiaknázatlan természeti kincsekben oly gazdag országokban. Nem feledhetjük azt sem, hogy a kereseti és megélhetési feltételek hiánya következtében a hazánkból való kivándorlás abnormis magaslatra hágott. Hiteles statisztikai adatok igazolják, hogy 1900—910. között az évenként kivándorlottak száma elérte némelykor az eddigi maximumot: 200,000-et. Ebből a legnagyobb rész tengerentúli irányt választott; aránylag alacsony % ment a szomszédos Ausztriába és Romániába. Nem volna-e kívánatos fajunk érdekében, ha népességünk természetes fölöslegét (amiről egyelőre szó sem lehet), vagy legalább megélni nem tudó részét a velünk szerves kapcsolatban levő tartományokban tudnók elhelyezni? E „gyarmatok“ megmaradásának illetően módon a magyar állam polgárainak, nem vesznének el végleg fajunk, nemzetünk számára. Megemlítést érdemel még a magyar értelmiség, a középosztály érdeke. Már Kállay pénzügyminiszternek kedves eszméje, szeretettel ápolta terve volt a tartományi közigazgatásnak magyarok által való ellátása. Ahol tehetette, tendenciózusan magyarokat alkalmazott a hivatalokban. Hathatós eszköze volna ez eljárás is a hanyatló magyar középosztály és jobb sorsra érdemes értelmiség felsegítésének.

Versek.¹

Írta: **László Sándor.**

A tenger.

Hogy itt a multat vissza sírva
Ülök a parti szirteken,
S csodállak félve, elmerülve
Te mély, te tiszta végtelen;

¹ Mutatvány a szerzőnek, most megjelent, „Új Marcius“ című kötetéből.

S látom, hogy vesznek, hogy születnek
Küzködnek, sírnak a habok:
— Örök mozgásod mély haragján
Szomorú lelkem dalba fog.

Te vagy maga a végtelenség!
Rombolsz teremtesz, egymagad,
Egekbeérő sziklapart is
Csak félve szabja útadat!
Nagyságod kínos árvasága
Társat keresni ingerel,
A föld méhébe zúgva törsz le,
Nagyságod társat ott se lel.

Ha fönt csak zsongsz is, lent a mélyben
Örvénylő árad zúgva-zúg,
Morajlasz gyilkos forgatagban . . .
— A látszat gyakran oly hazug:
Hol lábad egyszer megfeszited,
Indúl a föld, nincs kő kövön . . .
Én Istenem, mi lesz, ha egyszer
Nagyságod öntudatra jön?!

Nagy, mély öledre ráborúlva,
Úgy tépi tested a vihar,
Sikoltoz, ordít száz habot ver
Dühébe rajtad szárnyival.
De, hogyha nem bánt semmi . . . semmi,
Te akkor sem vagy csöndesen,
Te önmagaddal meghasonló
Örökkémozgó végtelen.

Nyugtod soh' sincs. Háborgó öled
Vajúdik, lázad, nem pihen.
A nagy lelkeknek itt a földön
Szomorú sorsuk ép' ilyen.
A tenger folyton hánykolódik,
A csönd a tónak drága kincs, —
Szunyad bután a törpe lélek,
A nagy léleknek nyugta nincs.

Hervadt rózsá.

Mikor még a szerelmünk csak vágy volt,
Ez a rózsá vérpirosan lángolt . . .
Szárnyat bontva kiszállott belőle
Az álmoknak aranyos felhője,
S szívünkbe nagy, szent vágyakat keltett,
Sohse láttuk az életet szebbnek . . .
Szállt az idő . . . minden más azóta . . .
Rég elhervadt az a piros rózsá

Tavaszból, hogy betértünk a nyárba,
Szerelmünknek fölcsapott a lángja,
S egy merengő méla alkonyatba
Vallomásúl ezt a rózsát adta . . .
Bimbó volt még, de kipattant szépen
A szívünknek lázongó hevében,
S kipattanva fürdött ezer csókba
Ez a rózsá, hervadt piros rózsá.

Tüzes nyarunk lassan őszebe olvadt,
Vége lett a régi ábrándoknak.
S az a titkolt, rejtegetett, féltett
Szép valóság szebb emlékké széledt . . .
Odalett a rajongás, az álom,
S vele együtt első ifjúságom,
Óh, de néha vissza-visszahozza
Ez a rózsza, hervadt pirós rózsza.

Ha, mit én most . . .

Ha, mit én most érted érzek,
Mind egyszerre dallá lenne,
Istenem, a boldogságról
Be' kevés szó volna benne.

Beborítja érted lelkem
A búánat sötét árnya.
Gondolkozom: van-e jussom
Énnekem a boldogságra.

A megkerült unikum.

Irta: **Könyves Tóth Kálmán.**

(Folyt. és vége.)

Solti úr mélyen meghajtotta magát; gondolkozási időt kért. Egy hét múlva aztán írt, hogy a szükséges lépéseket megtette. Összeköttesben állott a kontinens minden antiquáriusával, ezeknek ígért száz aranyat, ha a könyvnek nyomára vezetnek.

Elmúlt két hét. Az öreg úr egyre komolyabb lett. A szenvedés megviselte, még a pipázás sem esett olyan jól, mint máskor. Egy reggel Erzsike titokteljes arckifejezéssel lépett a szobába. Körülnyalabolta az öreg úr nyakát s így kezdé:

— Mondanék én valamit, ha meg nem neheztelne apus?

— Nem neheztelek én rád, kis unikám, de ha téged látlak, mindjárt az elveszett unikum jut eszembe s akaratlanul is elkeseredem.

— Pedig de nagy különbség van köztünk — jegyzé meg mosolyogva Erzsike, — az olyan öreg, mint egy vén boszorkány, én pedig csak tavasszal leszek tizennyolc éves.

— Csakhogy te nem élsz örökké, de az unikum mindig örökifjú marad.

— Nos hát, ha Solti úr nem vállalkozott az unikum megkerítésére, vagy ha vállalkozott is, de nem sikerült neki, tudok én egy olyan egyént, ki összes vagyonát, idejét, sőt még életét is arra áldozza, hogy azt a kincset apus kezéhez visszaszerezze.

— Unikám! ne üzz velem csintalan tréfát, nem vagyok én mostanában ilyesmire hangolva.

— Isten mentsen! gonosz tréfát üzni apussal ilyen komoly ügyben? No, ha nem hisz nekem, akkor inkább hallgatok.

— No csak nem kell ilyen gyorsan haragra lobbanni, — csitítá az öreg — hát mondd csak, mit tudsz? Talán valami jó hírt hallottál Solti úrtól, mit csak meglepetésemre tartasz fen.

— Dehogy Solti úrtól, — mondá a leányka suttogó és kérő hangon, — sőt inkább amint értésemre jutott, az az úr felhagyott a nyomozással. Más vette ezt az ügyet a kezébe, tudja, az a Besenczy Kálmán, az az ügyvéd, kit apus kikoszarozott.

— Az a te táncos gavallérod! — kiáltott fel kezeit összecsapva Márton úr, — az, kire azért nehezteltem, mert még csak be sem jött a könyvtáramba, s mikor az unikumomról beszéltem, rám sem hederített. Az a paragrafusfaló, az a novella író, az a poeta, ki még hozzád is merészelt verset írni, az a, mit tudom én mi? Hidd el, rá akar téged szedni.

— Azt meg már én nem hiszem, — mentegé Kálmánt Erzsike, — s hogy apus se vélekedjék felőle oly kedvezőtlenül, fogja, olvassa el ezt a levelet.

Az öreg úr megnézte a borítékot; a bélyegről mindjárt felismerte, hogy Németországból jött. Kivette a levelet s olvasá: „Mélyen tisztelt nagysád! Értésemre esett az a nagy szerencsétlenség, mely kedves apját érte. Ha valaki, bizonyjal én tudom méltányolni az ő szomorúságát, mért hallottam, hogy az az unikum nem annyira pénzértékben, mint inkább belértékben megbecsülhetetlen. Mióta az önök köréből figyelmetlenségem miatt ki lettem szorítva, én is a könyvészet tanulmányozására szenteltem időmet s még inkább bámúltam azt a halandót, ki ily halhatatlan kincs birtokában lehet. (Csak volt! Sójajtá Márton bácsi.) Mikor értésemre esett a nagy szerencsétlenség, rögtön azon szándék fogamzott meg agyamban, bármibe kerüljön is, én, ha a rendőrség szerepére kell is vállalkoznom, még ha tolvajokkal kell is cimboráskodnom, de azt visszakerítendem.

Amit Solti úr ki nem tudott, ki tudtam én. Az a két tudós nem is német, hanem muszka professor, neveiket még nem akarom nyilvánosságra hozni. Azt is tudom, hogy itt Berlinben kínálták a ritka könyvet megvételre, de oly borzasztó árt követeltek, hogy a császári könyvtáros még csak szóba sem állott velök. Még most Berlinben vagyok, holnap útban Pétervár felé, még ma elmentem volna, de útlevelem nem volt rendben, holnap a követségénél láttamoztatom s ha a jó ég segít, majd nyomozhatom a két tudós gazembert. (A jó Isten vezérelje kedves uramöcsémet! — sóhajtá Márton bácsi.) Kérem ne közö'je kedves apjáva' e'járásomat, ha megkerü' is a könyv, amit remé'ek, hallgassa el nevét az egykor kikoszarozott kérőnek. Engem úgyis e tekintetben az vezet, hogy nem-

zetünk számára szerezzem vissza az unikumot. Pár hét múlva mindent bővebben, kezeit csokolja B. K. Berlin, 1868 április 27.“

Eddig tartott a levél. Az öreg elérzékenyült.

— Leányom, meg kell vallanom, ez ifjat félreösmertem, most látom, hogy valódi hős, igazi jellem, vajha áldozata ne lenne nemes vállalatának, de féltem a muszkák között.

Az öreg úr nehezen számította a két hetet, sohasem forgatta annyiszor a naptárt, mint most. Két hét elteltével mindig ő ment a postára, ha vajjon nem jött-e Erzsikének ajánlott levele? De biz az nem jött. Elérkezett a harmadik hét is, de a levél még mindig késett.

Végre örömtől sugárzó arccal lépett be Erzsike.

— Apus, apus! Itt a levél, bontsa föl maga. Megnézte a bélyeget. Orosz bélyeg volt. Mi kellett egyéb ennél? Türelmetlenül s nagy fenghangon olvassa: „Drága kisasszony! Örömmel írhatom, nem fáradtam hiába. A könyv, az unikum kezeim közt van“.

Márton bácsi nem tudta tovább olvasni, szemei könybe lábbadtak. Mint valami 24 éves ifjú ugrott föl, oda ment a szekrényhez, kivette a kopott bőrfedelet s így szólt azt simogatván:

„Nem maradsz sokáig üresen, nem búslakodol itt magadban, nem leszel sokáig árván, de nem is mutatlak meg senkinek, jöhet én hozzám a brittisch múzeum igazgatója, még azt sem bocsájtom be“.

— Hallgassa hát apus, mit ír Besenczy! — szólt Erzsike.

— Igaz biz az, örömben majd el is felejttem a levél folytatását, olvasd te leányom, mert én most képtelen vagyok az olvasásra.

Erzsike olvasta: „A könyv meg van, kezemben az unikum, de minő áron? Erzsike kisasszony előtt nincs mit titkolnom. Az orosz császári könyvtárba idegen tudóst csakis miniszteri engedéllyel eresztenek be, aztán kijövet két ór megtapogatja, ha vajjon nem hoz-e ki magával elcsent könyvet. Azt én az orosz egyetem egyik tanárától tudtam meg, hogy húszezer rubelért vették meg Rinkovszky tanártól a Luther sajátkezű kéziratával bejegyzett unikumot. Azt is kitudtam, hogy a könyvtárt nappal és éjjel invalidus katonák őrzik. Egyet tehát hazakísértem szállására. Megnéztem, van-e ott kiadó lakás. Szerencsére épen ez az invalidus adott ki egy üres szobát. Mindjárt kibéreltem. Utlevelem rendben volt, de azért mégis a nyakkammal játszottam, mert németen s franczián kívül más nyelvet nem értem, engem ugyan be nem eresztettek volna a könyvtárba. De szavamot adtam s ez drágább életemnél; ha el kell is vesztenem életemet, hadd legyen én is a

tudomány névtelen áldozata. Az öreg invalidus egyszer beteg lett; felesége, ki német nő volt, sokszor beszélgetett velem. Az öreg nem mozdulhatott egy pár hétig az ágyból. Egy nap félrehívtam az asszonyt s azon ürügy alatt, hogy a német színházban szükségem leend az invalidus ruhára, kicsaltam azt tőle. Már azelőtt a könyvtár berendezését az orosz tanár kíséretében láttam egy rövid félóraig, de magánosan, mint említém is, ott idegennek nem volt szabad tartózkodnia egy percig sem. Az invalidusok így is farkasszemet meresztettek rám. Ismertem hát a járást, mert mindent pontosan megfigyeltem. Életemmel játszottam, de mindegy, vagy az unikum, vagy a halál! ez volt a jelszavam.

Államat felkötöttem s aztán csak annyit tanultam meg az orosz feleségétől: „nem tudok beszélni, torkom fáj!“ ennyi elég volt céloim kivételére. Az öreg invalidus igazolványával kezemben este kilenc órakor bátran tartottam a könyvtár felé. Az ór, miután a jegyet felmutattam s rekedt hangon elhörögtem, hogy torkom fáj, beeresztett. S így jutottam oda, hol az unikum a többi unikumok között el volt helyezve. Szerencsére nem volt szekrénybe zárva. Itt már nem féltették annyira, úgy bíztak a hűséges invalidusokban. Egy széket arra felé gurítottam s mintha az álom erőt vett volna rajtam, leheveredtem s úgy értem ama polchoz, hol a könyv állott. Invalidus pajtásaim is követték példámat. Csak én vártam... Szívem lázasan dobogott, amint a könyvet lassan kihúztam s zsebembe dugtam. Eddig minden jól ment. De most már hogy jussak ki? Fölváltanak-e vagy sem? azt sem tudtam. Végre arra szántam magamat, hogy egyik kollégámat fölráztam s elmondtam neki, amit tudtam. Akkor az levezetett s az örnek valamit motyogva, engem kibocsátottak. Holnap útra kelek, csak az úton le ne tartóztassanak, ettől pedig tarthatok, ha véletlenül a löpásnak nyomára jönnek. Böröndöm kettős fedelű, azt a legügyesebb vámőr sem fedezi föl. Síríg hű tisztelője, Besenczy Kálmán“.

— Óh áldott fiú, hősi jellem! — kiáltott föl Márton bácsi, — vólóságos Hugó Grótiusi kaland, mivel háláljam meg neki, amit értem tett?

— Még azt sem tudjuk, ha vajjon hazakerül-e? — szólt aggodalmas arccal Erzsike.

— Haza, haza, — ismétlé Márton bácsi, — az ilyen ember a tűzön is épen jó által, nem félttem már, óh drága unikum, nemsokára szemlélhetlek s az orosz könyvtáros eheti kezét, lábát mérgében.

Egy hét múlva hordár jelentkezett egy csomaggal. Az öreg úr felbontotta s abban volt az elveszett, de immár megkerült unikum, minden kísérő levél nélkül.

— Hősi jellem! — szólta az öreg úr, miközben könnyezett, — még csak azt sem akarja, hogy megköszönjem neki; de az elől már meg nem nekedülhet.

Rögtön bérkocsit rendelt s hajtatott Besenczy Kálmán lakására.

— Itthon van az ügyvéd úr? — kérdezte a kapust.

— Épen tegnap jött meg, — válaszolt az, — két hónap óta most láttuk először, nem tudjuk hol járt.

— Tudom én, — szólta magában az öreg úr, — s ment a második emeletre. Türelmetlenül csöngetett. Pár perc múlva ott állott Besenczy előtt. Szóhoz sem hagyta jutni. Nyakába omlott s úgy csókolgatta, mint édes atya csatából épen hazakerült gyermekét.

— Jöjjön kedves uramöcsém, jöjjön most mindjárt velem, ne is szabadkozzék; tudok én mindent, az én kis unikám nem titkolhatta el előttem az ön áldozatkészségét, bocsásson meg a múltért, most mindent feledjünk el!

És három hét múlva meg is lett a menyegző. Solti urat is meghívták, de az kimentette magát, nem jöhet, mert egy antiquárius boltját kell átnéznie. Ha vajjon ez volt-e oka elmaradásának, azt nem tudom, de fölteszem róla. A tudósokról sok bolondot föl lehet tenni.

De hát most már azt kérde, kedves olvasóm, hogy miért nem írhattuk ezt mi meg az öreg úr életében? Azért, mert ez egy ártatlan csel volt a szerelmesek részéről, hogy Solti urat szépszerével kijátszhassák. Az a két tudós gazember Besenczy Kálmán két színész-barátja volt, kik tudós álruhában mutatták be magukat Solti úrnál; egy filológiai közlönyből annyit olvastak, hogy még a szaktudóst is rászedhették. Így aztán, mihelyt bemehettek Márton bácsihoz, könnyű volt Erzsike segítségével a könyvet a fedeléből kivágni s helyébe tenni az előre megjelölt nagyságú deszkadarabot.

Besenczy Kálmán azt a két hónapot szüleinél töltötte. Berlinben és Szentpétervárott is volt ismerőse s azokat kérte föl, hogy levelét postára tegyék. Egy szóval a csel sikerült: a boldog szerelmesek győzedelmeskedtek s az öreg úr ama hiedelemben költözött jobblétre, hogy az ő veje olyan áldozatot hozott, mely a történelemben méltán áll a Hugó Grotius hitvesének találékonysága mellett. Ilyen ártatlan cselekedésért nem lehet kárhozzátunk a boldog párt. Azt talán szükségtelen megemlítenünk, hogy Kálmán unikája társaságában nem is gondol az unikumra. Solti úr egy társaságban úgy nyilatkozott, hogy ő csak azért óhajtott volna nőül venni a szép unikát, hogy a könyvtárral együtt az unikum is birtokába kerüljön. Nem érdemelte meg egyiket sem.

Meleg fészek ölén.

Az ódon rámás ablakkarikán
Tompán dobol az őszi bánat,
— Szomorú kórus, fekete kórus —
Veri, dörgeti, míg bele fárad.

Ott künn az élet: halottvirrasztás,
Itt benn: idvesség, tündéralom,
Örökös, csendes búfelejtés,
Zengő muzsika ezüst gitáron.

Az álomfojtó, fakó suta gond
Mint felhős mámor lebben tova;
S mint templomkárpit borul fölém
Hullámos hajad arany sátora.

Temetődalok igrice voltam,
Im a bú tőlem messze maradt,
Most az örömnak allelujázom
Liljomillatos, szent sátor alatt.

Ében hegedűk szordinós dala
Lelkem házában vissza-vissza cseng,
Hallga — ez az éj halk pihegése:
Álmos odúkban szunnyad a csend . . .

Koós Elemér.

Barran.

Barran, a vén, lassan az ablakhoz támo-
gott és leeresztette a függönyöket.

Azután visszajött, lustán végigdől a di-
ványon s inkább szokásból, mint álmodásból
hosszan, unalmasan ásított.

Nem érzett semmi olyasfélét, mintha a
mai este valamiben különbözne a többiektől,
érzései szintelenül és homályos összeolvadásban
kialakulatlanul terjengtek lelkében s néhány
pillanatig gondolatai sem kerestek utakat. Ott
feküdt kinyújtózva, teste bárgyu merevségét
enyhén oldotta fel a tagok néma lomhasága.

Sokáig talán azt sem tudta Barran, hogy
van, kezeit csüggedt leomlással keresztül fek-
tetve fején és szemein; lassankint bágyadt fél-
álomba homályosult át öntudata s a szoba
csöndje lassú zenét szitált.

Kint azalatt szint, formát öltött a szürkület
s a kéklő este áttetszőségén a tárgyak lágyan
megfínomodtak.

Barran fölkel, kinyitotta az ablakot és él-
veteg remegéssel szívta fel az est enyhe derűjét,
melynek kéklő barnasága lágyan zavarta fel
lelke üledett egyhangúságát. Lassanként kü-
lön és halk illatú érzések virágoztak ki belőle,
távoli titkok sejtése suhant át lelkén, már-már
valamit akart, már-már valamit szeretett volna,
de érzései még nem érték el a harmoniát, akaró
vágyása még nem lelta meg a kibontakozást.

Hitrelen visszaesett gondolata magára. Különösnek találta, hogy olyan érzéseket érez, melyek ezelőtt elkésérítették s amelyek most halvány melegséggel simogatják körül és ez a tudat kellemes jólérzést sugárzott vissza rá.

Őszinte, meleg örömmel gondolkozott és érzett és amit látott, lassanként sóváran, könnyű kéjjel szívta föl vén lelke.

Csendesen beleolvadt az est hangulatába, lelkében párázó finomsággal simúlt hozzá annak lágy csöndjéhez.

A park felől egyszerre csak erős, ütészzerű hangok dúlták szét hirtelen a beszélő némaságot és az akkordok maró energiája lázas féktelenséggel ütött le Barranra.

Az azelőtt egyhangú, megszokott zene valami különös új dalokat zúgott a parkból; a vén ember halk hangulatát átmenet nélkül durva kiméletlenséggel szilajította át erőteljesebb, zajosabb indulattá.

— Mi ez ?...

Barran suttogva, lázasan kérdezte magától s reszketve, az érzékek éber feszültségével ragadta, ölelte magához a harsány ütemeket. Az enervált test tagjai acélos merevségét gyors remegések szántották át, a roncs ember utolsó, diadalmas fellendülése volt ez, amelyet az egészséges, tömör hangok a legvégsőkig fokoztak. Barran minden érzékével nekiesett az ide-törő zenének, legyűrte, legázolta, magába szívta mindazt az erőt, amely e hangok zord szilaj-ságában volt.

Valamit gondolt: szeme fénylő sugárzással tekintett az ajtó felé, óvatosan, mintha magától félne, bezárta az ablakot s azután nesztelen, lázas örömmel közeledett az ajtó felé. Érezte, hogy van ereje kimenni, sejtette, hogy ez a deliriosos felhevülés nyomorult életének utolsó felharsanásaként neki adta ezt az éjszakát s reszketve kinyitotta az ajtót.

Kint volt... Remegve éledő idegeinek új ereje egész testét áthatotta, az égre nézett s annak homályos azurjáról leereszkedő szelid hűvösséget tüdeje mohón a kiszabadultak telhetetlenségével szívta. Lopva körülnézett, szolgája sehol... gyorsan elszurrant a bokrok irányában.

Minél közelebb ért a parkhoz, annál gyorsabbak voltak léptei, már-már vonaglón, árnyként haladt, egy-egy pillanatig gondolkozni is tudott és a színek, llatok tobzódó rajzását látta csak az estben és pirosan lobogó képeket sejtett, látott, érzett a lelke.

Ringón és öelve rohantak át belsején a szelidebb képek, egy-két szőke nő, leányos firtökkel és kéklő szemekkel. Újra látta buja képzeletében, akiket valaha szeretett, akiket bírt

és az emlékek kéjes súlya alatt a gyenge test tört, befejezetlen rángásokat végzett.

Mintha kimerültséget érzett volna, de ösztöne éles iramlással vitte fantáziáját a múltba és az el nem ért kějterhes órák vágya új, lap-pangó tüzeket lobbantott fel Barranban.

Meredten, dühödt önhajszolással sietett a part felé, ahonnan az út a park közepébe visz.

Az intenzív vörös emlékek a maximumot megközelítő sóvársággal dúlták fel Barrant, lelke fokozatos gyorsasággal sűrűsödött izzóvá, izmait vad hullámvású erők járták át és érezte még néhány perc: azután még egyszer mindent lát: az asszonyokat; érezni fogja a finom női kacagások ingerét, az erotikus idomok sugárzó forróságát és lényének megnőtt, kiizzott felületével fogja élvezni eme nagy, zengő életet...

A parton volt.

Egy gyenge, alig hallható sikoltás sikamlott át a levegőn.

A vízben nesztelen sirályos iramlással futott két csolnak és Barran egyszerre pillantotta meg az üldöző férfit és az üldözött nőt.

Megroskadt: a csolnakban lévők izmainak izzó játéka, a lendületek fájdalomig kéjes tömörsége és alakja, a mozgások vágyó perzselése, az egész képnek a gyönyört meghaladó súlyos és megzsibbasztó izgalma megbénították lábait és vére villámszerű szökkenéssel a test egész tömegét az élet és a szerelmi vágy maximumára sodorta föl.

Szemeit átlátszó köd takarta el, karja egy durva széles ívvel kilendült, a két csolnak közötti távolság már-már alig néhány méternyi volt, Barran teste kimeredt és már érezte az erő, az élet ama diadalmas, izzó létre való tömörülését, még egy utolsót, emberfelettit rándított evezőjén a férfi, karjain acélokká sűrűsödnek az izmok s Barran az erők irtó-zatos nagyszerűségének súlya alatt, testében a vágy és delirium hamujával, mint bukó árnyék, végignyúlt a parton.

Ifj. Bibó Lajos.

Mesét suttog a sárga lomb.

— Heine után szabadon. —

Reszketnek a megsárgult lombok
S hullanak hervadt levelek,
Eltűnik minden szép emlékünk:
A bú, az ősz, jaj, mindent eltemet.

Becsillogja az őszi fénysáv
Fenn az ormokon a fákat,
A búcsúzó nyár csókja ez,
A beköszöntő bú, őszi bánat.

Míg elnézem a múltó képet,
Gondolok sírásra, csókra:
Szememből sűrű könnyek hullnak,
Eszembe jut egy bús búcsúóra.

Mikor el kellett hagynom téged.
Tudtam, hogy rád csak a sir vár:
Te voltál a haldokló erdő,
Én voltam a búcsúzkodó nyár.

Sándor Nóra.

Sárkányeresztés.

Írta: Nagyné Nagy Erzsi.

Vígan füttyörészve, boldogságtól sugárzó arccal ment egy napon a klubba Balogh Laci.

Fiúk! mondá az édes szalmaözvegység kilátásától felhegyülten, nagy murit csapok egy hét múlva, húzatom reggelig istenesen, huncut, aki bánja a húsz üveg pezsgőt!

— Elment az eszed? — kérdi az egyik 3 éve beházasodott barátja.

— Nem az eszem, hanem az asszonyom fog elmenni fürdőre. Tudod magadról, hogy mennyire érdemes az ilyen sárkányeresztést megünnepelni, hiszen innen-tova két éves nős vagyok és még csak most sikerül, — még pedig teljes két hónapra lerázni a szent igát.

— Irigyellek, mondá a másik, inkább az enyém is fürdőzne, de három év alatt már másodszor utazik Rómába, inkább bármilyen drága fürdőre menne. Szinte idegessé tesz már a családi zenekar.

Az asztalnál egy kopaszfejű idegen úr is ült, kit már előbb bemutatnak Baloghnak, figyelmesen hallgatta a párbeszédet. Mikor elhallgattak, úgy odavetőleg kérdé:

— Kedves öcsémuram, hány éves lehet az a sárkány, akiről most szó esett, hogy úgy örvend az eresztésnek?

— Húsz éves édes urambátyám, — mondá Baloghy.

— Ugyan miért olyan sárkány, hogy ennyire meg kell ünnepelni távozását, ha szabad ennyire indiszkrét lennem.

— Minden asszony sárkány odahaza, ha még fiatalabb is, mondá kissé lehűtve Baloghy. Nem igen lehetett még urambátyámnak asszonyügye, ha még a sárkányeresztést sem ünnepelte meg.

— Bár ne lett volna soha asszonyügyem, nem lennék most ifjú aggastyán. Ki mondaná, hogy én még 50 éves sem vagyok?

E szavak hallatára nagyon is lelohadt a Baloghy lelkesedése az ünneplés és szalmaözvegység iránt, de annál nagyobb lett kíváncsisága, amit azonnal észre is vett az öreg úr, de nem szólt semmit.

Később mellé ült Baloghy és megkérte, mondaná el az esetet, ha nincsen terhére.

— Dehogya is van kedves öcsém, mondá az öreg úr, már csak azért sem, hogy minden férfi, ha még nem házasodott, vagy már nős is, tanulja meg, hogy az asszony olyan vagyón, mint a pénz, vagy drága kincs, — őrizve jó.

Az én feleségem is épen 20 éves volt, amikor először fürdőre engedtem, — természetesen egyedül, úgy ünnepeltem, mint öcsém akar. Olyan jól esett egy kis szabadság, egy kis legényélet.

Egy hónapra ment az asszony. Mindennap írt. Egy hónap múlva elmaradtak a levelek, vártam szívszakadva haza, de nem jött még ma sem, nem fog jönni soha, — elszökött egy német operaénekesssel.

Két év múlva egy bécsi színházban ásitotam egy páholyban. Nem érdekelt az előadás, egy mérnök barátommal beszélgettem, amikor bájos, ismerős hangokat hallottam. A szinpad felé néztem, ott énekelt a feleségem, temérdek virág között, olyan szépen, oly érzéssel, ahogyan csak az angyalok énekelhetnek.

Azóta még nem is gondoltam nősülésre. Olyan angyalt, olyan tökéletes asszonyi lényt, ki engem annyira szeressen, úgy sem találnék soha többet, hát minek?

Ne mosolyogjon olyan gyanúsan öcsém, mert ő nem hibás. Az alkalom csinál tolvajt. Egy jó asszony drága kincs, akit meg kell becsülni és vigyázni kell reá, mint a zsugori vigyáz aranyaira, aki nem tud vigyázni, az nem is érdemli meg azt a nagy boldogságot, mi a kincs bírásával az Úrtól adódik a gyarló férfinek, az csak annyit érdemel, mint én, hogy elverzítetem. Ez az én szomorú esetem, de okuljon rajta öcsém. Bár én is a más kárán tanulhattam volna, most boldog lennék.

Baloghyt határozottan kellemetlenül érintette az öreg úr esete. Jól tudta, hogy egy darab igazság az élethől s minden kedve elment attól, hogy sárkányeresztést ünnepeljen s szinte a hideg rázta, ha eszébe jutott, hogy az ő édes, angyali jó felesége haza nem jönne két hónap elteltével.

Egész este rossz kedve volt. Habár bizonyos volt abban, hogy az ő felesége soha nem lenne arra képes, hogy őtet elhagyja, vagy megcsalja. Az egy minta asszony, egy megtestesült női erény.

Elhatározta azonban, hogy lebeszéli a fürdőre való menetelről, vagy ő is vele megy, ez lesz a leghelyesebb, habár azt is tudta, hogy egy kacér asszony megcsalja az urát, ha mellette ül is, mert jóval könnyebb egy zsák szeget megőrizni, hogy egy sem bújjék ki, mint egy csapodár asszonyt.

Amíg a Váci-utca végén levő elegáns lakásáig ért, folyton azon törte a fejét, miként lehetne tetszetősebb formában előadni kívánságát.

Elmúlt 11 óra, mire hazaért. Az ajtóban a felesége fogadta, tárt karokkal, édes csókkal. Egy fehér csipkepongyolát próbált fel, mely lila szalagsokrokkal volt díszítve s kitűnően juttatta érvényre a szép asszony kecses idomait.

— Milyen elragadóan szép vagy, — mondá önfeledten a férj. Nem is engedlek egyedül fürdőre, az emberek oly rosszak, oly gonoszak, elcsábítanak tőlem. Meghálnék, megörlnék bánatomban, ha le kellene rólad mondani.

A férfi még sok mindent beszélt, de az asszony nem értette, nem hallotta, csak azt, hogy nem mehet egyedül fürdőre.

Sápadtan, hangtalanul dőlt egy pamlagra s nézett maga elé.

Végre magához tért és kitört belőle az asszony.

— Megörültél, — mondá idegesen a még mindig hízelgő férjének. Hízelegsz, mint egy kandúr, azt hiszed, ezzel el van intézve. Most utólagosan jut csak eszedbe, hogy megcsalhatnálak. Amikor mindennel készen vagyok, temérdek pénz, fáradtság után megszereztem mindent, ami egy világhírű fürdőre szükséges.

— Mi lelt. Van ellenem kifogásod? Nem voltam két évig a te hűséges kis feleséged, hogy még ezt az egy örömet is elrontod. mondá keserű szemrehányással az asszonyka. Ezt ugyan ki is kérném magamnak, hogy ennyire sérts és lealázz, mert erre alkalmat sem nem adtam, sem a jövőben adni nem fogok, tehát ezt a helyzetet nem tűröm, érts meg.

Baloghy habár beismerte, hogy feleségének igaza van, de már fel volt költve az alvó oroszán. Az a zöldszemű szörnyeteg jól nyakon szokta fogni s nem engedi el olyan könnyen az áldozatát.

Mély csend állott be, melyet szokás szerint, az asszony tört meg.

— Édes jó kicsi ujam, — mondá hízelegve s átfonta az ura nyakát karjaival, — úgy-e, nem leszel olyan kegyetlen, hogy el ne engedj.

— Oh dehogy, — mondá a férj — sőt, még én is elmegyek, ez az utolsó szavam, melyet megmásítani nem fogok.

Az asszony látva az erélyt, többé egy szót sem szólt. Bement hálószobájába, magára csukta az ajtót s egész éjjel duzzogott, forgolódott, sírt és mérgelődött, mint azt minden asszony szokta tenni, amikor nem sikerül győzni. Hiúságában volt mélyen sértve. Attól tartott, hogy elvesztette fölényét az urával szemben.

Bántotta az is, hogy a sok selyem, csipke-toalett, fürdő-kosztüm nem érvényesülhetett

egy szép modellen. Mert képes volt lemondani a fürdőről, minthogy az urával menjen.

Reggel felé úgy látszik, eszébe juthatott valami hét országra szóló csalafintaság, mert letörülte könnyeit, egy nagyot kacagva, mélyen elaludt. Mit nem tesz az Isten és az asszonyi ész!

Reggelre kelve, egy kissé az álmatlanságtól sápadt volt ugyan, de volt valami hamis, boldog kifejezés az arcán és szemeiben, melyet lehetetlen az asszonynak eltitkolni, ha bármily művész is.

A reggelinél találkozott férjével, akit nagyon bántott, hogy először a házasságuk óta, megtagadta az asszony kívánságát. Látva azonban, hogy felesége már nem duzzog, ő is jó kedvre hangolódott, mert annyira jártas volt már az asszonyi természetrajzban, hogy az asszony akkor sír, ha szükséges és akkor mosolyog, ha jó kedve van.

Az asszonyhoz sietett. Megcsókolta nyakát és karját és megkérdezte, hogy nem haragszik-e még.

— Oh dehogy, — mondá a kis ravasz. — Sőt. Az éjjel arra gondoltam, hogy még sem vagyunk annyira gazdagok, hogy egy világhírű fürdőn ketten ezeket költsünk s azt sem kívánhatom drága kis uramtól, hogy nagy gondokat szerezsek neki oktalan személyemmel s miattam megbillenjen a háztartási mérleg.

Elmegyünk a Tilda-néni gyönyörű birtokára, van ott szép park, százados fákkal, lovak, szép kastély fenývesekkel, szóval minden. Van a néninél a parkban egy domb, gyönyörű rózsalugassal, honnan kitűnő kilátás van az országútra és az egész vidékre. Akár holnap is mehetünk. Onnan aztán, ha unnád magadat, bejöhetsz Pestre egy kis kiruccanásra, mert 3—4 óra hossza alatt kocsin vagy lóháton, jó lovakon be lehet jönni, sőt még vendégeket is hozhatol, amennyit akarsz.

— Oh milyen angyal vagy, — hálálkodott a férj. Később azonban egy sarokba ülve, ujságolvasás ürügye alatt, szomorúan gondolt arra, hogy mivel is fogja ott a birtokon agyoncsapni az Uristennek ezeket a rémhosszú napjait.

Nem azért asszony az asszony, hogy ki ne találja az ura gondolatát.

— Sohse búsulj drágám, gondoskodom én neked olyan szórakozásról, melyet meg fogol nagyon is köszönni, — mondá az asszony.

A férj végtelen boldogságtól eltelve ment a hivatalba bejelenteni, hogy holnap megkezdí szabadságidejét s nem késett a fiúknak eldicsekedni, milyen édes, aranyos az ő asszonykája, mily végtelen áldozatokra képes érte, igazán nem is érdemlem — mondá dicsekedve.

Másnap reggel, amint az asszonyka reggelizni ment, egy szörnyű nagy művészies kivitelű

sárkányt, rém sok spárgával cipelt az ebédlőbe. Valóban gyönyörű volt, még a neve is ott ragyogott fényes nagy betűkkel az urának.

A váratlan meglepetés nagyon meghatotta a férjet s boldogan ölelte magához imádott kis feleségét s úgy ugrált örömeiben, mint egy kis gimnázista.

Nagy sietve felpakolták a bőröndöket s néhány óra múlva boldogan ölelte magához szeretett vendégeit egy kedves, jó nagyszony, a Tilda néni.

Az idő pompásan telt. Délelőtt a gazdaságban nézett nagy tudással szét Baloghy, négy óra tájt kigyalogolt a rétre s feleresztette a sárkányt, órákig elgyönyörködve annak mozdulatlan állásában.

Az országút mentén akáccserjék mögé húzódva, türelmetlenül nézett fölfelé az égboltra egy lovas. Vágyva várt valamire s néha-néha nagyokat sóhajtvá törölgette izzadt homlokát. Egyszer, mint egy varázsütésre, föntérmelt lován, véresre sarkantyúzva a nemes szép állat oldalait s repült az almásszürke.

Az aranyos rózsalugasban pedig, honnan olyan jó kilátás van az országútra, szintén türelmetlenül várta az asszonyka, mint a lovas a sárkányeresztést s a sárkány levonásakor még fájóbb szívvel engedte útra, öleléssel édes csókkal legújabb kedvesét, egy délceg, szép huszárkapitányt.

Versek.

Irta: **Pánozer Jenő.**

Éjszaka.

Könyezés nélkül, mégis zokogva,
Panaszhang nélkül búsan sóhajtvá
Telnek el lassan éjszakáim;
Lassú, szárnysegett repüléssel
Suhannak el a gyászydövel
Elhervadt szép álmovirágim.

A hollószínű éjszaka keblén,
Tünődve éltem ezer keservén
Föl-fölsír lelkem egy dala;
Fájón haldoklik melódiája,
Nem a boldogság hozta világra.
Csak egy bús, könnyes éjszaka.

Hunyó lángok.

Szívemben lobog még ifjúságom lángja
El-elhaló fényvel,
Szememből fakad még könnyek jégvirága
Néha csöndes éjjel, —
De lelkemben ősz van, szállnak már az álmok
Bús sóhajok szárnyán,
— Szegény esőverte nyárvégi virágok! —
Itt maradtam árván.

Elrepült az idő . . . Árva bús világom
Pergett csöndben, némán,
Csak pár szertefosztó, rongyos koldusálom
Volt hűséges hozzám. —
Elhagytak már ők is . . . Elborul lelkemnek
Szép álmovilága
S elindulok, lassan, hangtalanul, árván
Örök éjszakába . . .

Vázlatok.

A banalitás apológiája.

Talán-talán szükség van erre is, kivált ma, mikor folytonosan forró a levegő az ujdunúj erőszakos keresésétől. Nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy térjünk vissza az elavúlt, megszokott közömbös közhelyekhez. Nem, csak annyit, hogy ne nézzük le olyan mélységesen a banalításokat.

Az élet mindig, örökké egyforma. Mi magunk nemzedékről-nemzedékre alig-alig változunk egy-egy hajszálnyit. A mi szervezetünk alig egy kis nuance-val hasznavehetetlenebb, mint az apáinké, a mi agyunk legfeljebb egy grammal több súlyú, mint az apáinké és mégis mi akarunk újat, tökéletesen újat teremteni.

Számot kell vetni azzal is, hogy a mai emberek is különböző korokban élnek. Vannak, akik még a XIX. vagy hányadik század eszméit akarják megvalósítani; ezek még nem értik, mit akar a XX. század és nem is akarják. Az emberek élete nagyon is hosszú. Vannak, bár ezek már rajongók, akik pl. a középkorba vagy a renaissance idejébe akarnak visszamenni. Hát ezek, ezek hogy ismerhetnék el életképesnek a XX. századot, a modernség korát. És vannak, egy páran, akik már a XXI. században akarnának élni. Ezek, a többiek szerint, bolondok. És általában a jelennek a legkevesebb ember él. Csodálatos, hogy nekünk folyton a szélsőségekben kell járnunk. Még inkább az, hogy ha bételt valami vágyunk, sohse tudunk megelégedni vele.

Pedig, hiába, az élnitudás, a boldogság egyetlen föltétele: hogy tudjunk a jelennek élni. Aki nem él a jelennek, az a régi bölcsek által kitűzött célt, a boldogságot sem fogja tudni elérni. És hiába, az egyes embereknek ez lehet, csak ez lehet a célja, ámbár ma sokan jutottak már oda, hogy az életnek a célja tulajdonkép nem is a boldogság. Sokan tudatosan jutottak ide, még többen öntudatlanul. Tudatosan azok, akiket már annyira megtört az élet, hogy már reményök sincsen és hosszas meditálások és kétségbeesett gondolkodások és sok olvasás után jutottak ide. Ez a művelt, tanult és felvilágosodott elem. A másik rész, amelyik kiméletlenül, mindenkit, mindent le-

gázolva rohan a pénz, a hatalom és minden jó kútfejének tartott pénz után. És ezek öntudatlan tagadják meg a kitűzött életcél a boldogságot.

Mármost az irodalom, a művészet az életnek a tükré. Sőt Wilde szerint még több is ennél. Wilde szerint amint a nap adja meg az élet színét, úgy az élet színét a művészet. Szóval az irodalom, a művészet nem az életet követi és tükrözi, hanem igenis az élet tükrözi az irodalmat, a művészetet. Ez pedig nemcsak odavetett állítás, hanem igazolt valóság. Balzac egészen új világot teremtett magának, azt írta le és az élet hozzáformálódott az ő általa leírt alakokhoz és milieuhöz. Vagy vajjon a Mürger „Bohémelet“-e nélkül lettek volna-e olyan sokan bohémek, vagy Jókai nélkül lett volna-e új magyar renaissance? Hiszen majdnem mindenki választ magának valami példányképet, valami olyan alakot, aki, úgy érzi, lélek az ő lelkéből, hús az ő húsából és igyekszik magát hozzá hasonlóvá formálni. És hogy ilyen hőst keressen, nem fog az élő emberek közt szétnézni, mert az élő embereknek nagyon is látjuk a hibáit, hanem az olvasott könyvek alakjai közül kiválaszt egyet és úgy él, ahogy az. Jó példa erre igen a mai Nick-Carter láz, amely hál' Istennek, múltfélben van, idejében a sok fiatal bűnös által elkövetett gonoszság. Szóval nagyon könnyű bizonyítani, hogy az élet indul az irodalom után és nem megfordítva.

És erre az irodalomnak, mint legjobban elterjedt művészetnek a tömegnevelő hatására nagyon sokat lehet és kell is építeni. Kellene olyan könyveket írni, amelyek a kisemberek, a szürke senkik csöndes világával foglalkozik, de nemcsak a hibákat kellene meglátni benne, hanem a jót, a szépet, az igazat. Nem azokat az embereket kellene meglátni, akik erényeik vagy bűneik által kiválnak a többi közül, hanem azokat, akiknek se erényök, se bűnök, se túlfinomult lelki világuk nincsen, de emberek, igazán emberek és egyek a tucatlelkek közül. Szóval a banális, a közönséges embereket és nevelni kellene őket. Mert a banális ember nem vágyik a maga kis köréből magasabbra, ott inog a lába alatt a talaj, nincs megszokás, csend és esemény nélküli élet, ezeknek olyan művészet kell, amelyik az ő világánál egy elenyészően kicsi fokkal magasabb világot, a művész teremtő fantáziája által megalkotott világot mutat és tükröztet, ilyen sajtóságos hízelgően torzító tükörben. Ekkor aztán kiválasztanak a maguk szürke hőseit, mert ez áll a lelkükhöz legközelebb és iparkodnának a maguk életét is olyanná formálni. Egy lépést tennének a boldogság felé. És ezért kell megbecsülni a művészien megcsinált banalításokat.

Persze ez mind a mai társadalmi állapotokra vonatkozhatik. Ha egyszer a közeljövőben eltörülnék a magántulajdont, persze nem a legvégsőig, túlzásba menve, csak az ingatlanok tulajdonát, egyszerre megváltozna az egész emberiség lelki arculata. És ekkor igazán nem lenne szükség a banalításokra. Sajnos, ez még messze, nagyon messze van. Sőt a kath. egyház újra a középkorba akar visszamenni. És addig igazán nem tehetünk mást, mint lassan lépegetve tipegünk előre. És addig, míg banalítások lesznek, ne nézzünk olyan megvetőleg a banalításokra.

őry.

Egy kis megjegyzés a „Jogász Élet“ cikkére.

Akadémiánk jogászfűvészetének szerkesztésében megjelenő „Jogász Élet“ című lap legutóbbi vezércikkében foglalkozik a „Jogász-Kör“ újra felmerülő eszméjével s megemlíti, hogy egy létesítendő „Akadémiai-Kör“ semmi esetre sem tenné intímébbé a különböző fakultások egymás között levő érintkezési viszonyát s ezt egyetemi példákkal próbálgatja igazolgatni. Hát jól van, eddig aláírom a dolgot, bár ehhez is férhet szó. Nevezetesen amiért Pesten vagy Kolozsvárt *úgy* van valami, mint ahogy van, abból még nem következik, hogy Debreczenben is *úgy* legyen, ami még *nincs úgy*. Elvégre mi mi vagyunk és nem Pest és nem Kolozsvár, teljesen tőlünk függ, hogy másoljuk-e Debreczenben a pesti életet vagy szakítva azzal, egy jobb és speciális debreceni egyetemi — illetve — pardon *még csak* akadémiai életet teremtsünk magunknak. Azonban ez minden biztonnyal kikerülte a cikkíró figyelmét s valószínűleg és jóhiszeműleg téved, ha azt gondolja, hogy Debreczen sohasem emancipálhatja magát a többi egyetemek uzusa alól.

Van azonban a cikkírónak egy másik — valószínűleg szintén jóhiszemű — tévedése is. Mikor ugyanis cikkében igyekszik a különböző fakultások társadalmi érintkezésének határvonalait megvonni s azt mondja, hogy a jogászfűvészet a legintenzívebb társadalmi életet éli. Eddig ez is helyes és így van. De nem helyes, hogy a másik két fakultás szűkebb körben mozgó társadalmi érintkezésének magyarázatát abban a „homlok egyenest ellenkező irányok“ban gondolja feltalálhatni, melyben a három fakultás halad. Szó sincs róla! Első- és fősorban ugyanis a három fakultás nem halad homlok egyenest ellenkező irányokban, mert mindhárom a társadalom jobblétének és kulturális életének előmozdítását van hivatva, illetőleg lesz hivatva kultiválni s csak az erre vezető *párhuzamos és nem ellenkező utak* megválasztása tekintetében különböznek egymástól. Másod-

sorban pedig a jogászfijúság nem mint *összesség* éli azt az intenzív társadalmi életet, hanem csak *egyénenként*. Ez pedig egy kicsit nagy különbség.

Nem akarok most ennek illusztrálására — bár tudnék! — példákat fölhozni, csak még egy s mondhatni alaptévedésre óhajtok reflektálni.

Cikkíró a bölcsészeti fakultásról szólva azt állítja, hogy a bölcsészeket „biztos kenyér utáni vágy és hajlam“ viszi pályájukra. Ez már „homlokegyenest“ ellenkezik a valósággal. Azt elismerjük, hogy „hajlam“-ból mennek a pályájukra, hiszen ez a legnagyobb fokú dícséretet érdemli, de hogy a biztos kenyér utáni vágyból, tehát a legmateriálisabb indokból éppen a legideálisabb pályát választják, ezt már csak kötve hisszük, vagy még úgy sem. Mert remélem, hogy új és mindig legifjabb generációk nevelése s azok helyes életcél felé törekvésének egyengetése a legideálisabb pályák közé tartozik és ezt elvitatni bizonyára senki sem óhajtja a tanároktól. Ha ehhez hozzávesszük, hogy a tanári állás a leggyengébben dotáltak közé tartozik, eldől az az állítás, hogy biztos kenyér utáni vágy ösztönzi őket pályájukra, mivel más úton s talán kevesebb fáradsággal biztosabb és puhább kenyeret szerezhetnének.

Itt a tollam hegyére kívánczok, hogy a jogászfijúság nem „irányzata“ miatt jut szorosán érintkezésbe a társadalommal, hanem azért, mert legtöbb ideje van hozzá, ezt azt hiszem, fölösleges is lenne megokolnom. És ha már irányzatról beszélünk, akkor élethivatásának következtében a tanárság, illetőleg a bölcsész ifjúságnak kell leginkább érintkezésben lenni a társadalommal, miután a társadalom kulturális életének előmozdítására első sorban hivatott.

Ezen sorok megírásakor semmiféle rokonvagy ellenszenv vagy bármily más elfogultságra vezető tényező nem befolyásolt, céлом tisztán az volt, hogy az említett cikkről a magam egyéni véleményét nyilvánítsam s az általa keletkezett impressziómot papírra vessem.

K. Gy.

Molló fürt.

I.

A te piciny szíved talán
Még csöndes, mint a tó vize,
Amelybe hold bukik alá
S ágát az éger hajtja le.

Merengő szép szemedbe még
A gyermekkor fénye ragyog,
S nem értenéd meg, mindhiába,
Hogy én oly bús miért vagyok.

II.

Akácok állnak házatoknak mentén.
Rajtok mereng el bús tekintetem,
S mikéntha lelkem visszhangra találna:
Felém hajlongnak búsán, csöndesen.

Virágjuk veszve s nékem a reményem.
Búsán könnyezem lombjaik alatt.
Az én szívemnek is volt szép virágja
Belőle most csak égő könny fakad.

Czira Árpád.

Irodalom.

A Nyugat Csokonai matinéja. A Vígyszínház művészei és a Nyugat tagjai, színészek és írók — ritkaság! — megértették egymást s nagy vállneki-feszítéssel dültek az ajtónak, melyen belül felejtett költők, mellőzött nagyságok aludtak — eddigi hiedelem szerint — örök álmat s lármájukkal s az erő szuggesztív hatalmával egyelőre Csokonait verték fel a szunnyadásból. A sorok között nem akarom vádolni a debreceni *Csokonai-kört*, amelynek alakulása óta ez a kötelessége, ha vádolni lehet valakit, úgy az: a közönség, amely a legutóbbi évtized alatt átkozott közönyével majd hogy nem (hál' istennek, hogy nem egészen) befojtotta az irodalmi érdeklődés forrását. A Csokonai-kör mindenkor becsületes ambícióval ápolgatta a *Csokonai-kultusz* nevű üvegházi virágot, hogy pedig az üvegházi maradt, annak a rossz időjárás (értem: a korszellem) volt az oka. Mondom, most ébred igazán Csokonai. S kik ébresztik? A fiatalok, a modernek, a holnaposok, kikre meg nem értő öregek s pávatollas fiatalok a régiiek, a nagy magyarok ignorálását szeretik, illetőleg szerették kenni. Jól van ez így! A debreceni bohém szelleme fiatalos nekihevélet, önzetlen szépérti lelkesedést s gáncstalan megértést érdemel. Mi, a debreceni főiskola ifjúsága, talán hangtalan szavunkat örömmel emeljük föl, hogy a Nyugatot és Vígyszínház művészeit a „Karnyóne és a két szeleburdiak“ előadásáért üdvözlöljük. Jogunk van a szóhoz. Talán több, mint egész nagy Debrecen városának, mert Csokonai a mienk, a fiatalságé, a már igen öreg, de minden évben megifjuló kollégiumé, mely ha a hirtelen növekedett Csokonai-szárnyakat megnyesegette is, ha öreges eszejárásával sok Csokonai-eszmét eltemetett is, de mégis „alma mater“ volt s a múlt netaláni vaskalaposságát ime őszinte örömmel, lelkesedésünkkel levezeljük. — *Keöry*.

Csőndes síkatorok során. Két fiatal debreceni poéta: Györek József és Nagy Ferenc a húsvéti könyvtárcsakra kiadják első könyvüket. Mi, akik ismerjük ezt a két poétát, tudjuk, hogy ez az első könyv is, nemcsak nálunk vidéken, hanem fenn az irodalmi élet központjában, Budapesten is megérdemlett méltánylásra fog találni. Mert, ha fiatalok is a mi poétáink, de finom, szép és igaz verseket írnak és ők maguk is igyekeztek a legjobb verseiket összeválogatni és így a legjobb oldalukról bemutatkozni. Mi ismerjük jól és szeretjük őket és

hisszük, meg vagyunk győződve róla, hogy azok is, akik ezt a könyvet el fogják olvasni, éppúgy megfogják őket szeretni, mint ahogy mi szeretjük. Az előfizetési felhívások már ki vannak bocsátva a következő szöveggel: „A húsvéti könyvpiacra „*Csendes sikátorok során*” címmel verses könyvet adunk ki. Két csendes poétalelek dalait tartalmazza a versesköny, mely finom meritett papíron, csinos és izléses kiállításban március hó végére Debrecen sz. kir. város könyvnyomdájában jelenik meg. *Ara két korona*. Gyűjtőknek minden tíz előfizető után egy tiszteletpéldányt adunk. A gyűjtőveket és az előfizetési díjakat március 20-ára kérjük beküldeni Nagy Ferenc ref. s. lelkész címére, Hegyközközpályi-bá: u. p. Nagyvárad. 1911 február hó. Györék József. Nagy Ferenc.” Nekünk mindössze annyi hozzáfűzni valónk van ez előfizetési felhíváshoz, hogy Nagy Ferencnek már jelentek meg összegyűjtve versei, a: „*Szomorú fűzek alján*” c. gyűjteményben és Györék József lapunk felelős szerkesztője. S így lapunk szerkesztőségében (Debrecen, Ref. Kollégium) is kapható lesz és kérjük is azokat, akik előfizetési felhívást esetleg nem kaptak, szíveskedjenek írni szerkesztőségünkbe.

Mi már csak így ballagunk.

Mi már csak így ballagunk.

Lelkünk véres, mély sebére

Csillapító balzsam csordul

kisvárosi korcsmakertben

gyógyítgató, csendes bortul.

Mi már csak így ballagunk.

Megbékéltek, jók vagyunk.

Elestünk az ígértől,

Mit az élet mondott nekünk.

Kisvárosi korcsmakertben

hallgatunk és nézdegélünk.

Megbékéltek, jók vagyunk.

Gyógyítónk az alkonyat.

Alkonyatkor szebb az ég és

jobb a csend, enyhébb a béke.

Szebb a nő is alkonyatkor,

ha ígért ég szemébe.

Gyógyítónk az alkonyat.

Már eztán csak ballagunk.

Már hiába: minden esókunk

hűvös, fáradt lehajolás.

Jók vagyunk mi, félre állunk:

öleljen más, csókoljon más.

Már eztán csak ballagunk.

Simonka György.

Mírek.

A magyar irodalmi társulat felolvasó estélye.

Nívós műsorú felolvasó estélyt rendezett a M. I. T. február hó 25-én d. u. 5 órakor a főiskola dísztermében, melyet ezen alkalomból egészen megtöltött az érdeklődő közönség, ezáltal is hëbizonyítván, hogy fokozott érdeklődéssel viseltetik az akadémia élet, közvetve a M. I. T. működése iránt. Az estélyt a ref. tanítóképző zenekara nyitotta meg Szücs Gergely praeses vezetése alatt nagy figyelmezettséggel s precizitással adva elő Erkel egyik nyitányát. Majd Herbály Gyula tanárjelölt, a M. I. T. elnöke lendületes beszéddel nyilvánította megnyitottnak az estélyt. Borsy István bölcsészettanhallgató, a M. I. T. titkára állott a pódiumra s Szerdahelyi Aladár Bíró Panna című balladáját adta elő komoly ambícióval, mit a közönség sűrű tapsaival honorált. A műsor legkiemelkedőbb számát Vándor Iván író felolvasása tette volna, azonban az író közbejött akadályok miatt az estélyen meg nem jelenhetvén, a felolvasásra szánt novelláját Kerekes György bölcsészettanhallgató, lapunk társszerkesztője olvasta föl. A műsor következő száma: Török Levente joghallgatónak Fleischer Erzsébet bölcsészettanhallgató zongora kíséretében előadott magyar nótái voltak, melyeknek sikerült voltát az a körülmény is frapánsan bizonyítja, hogy a közönség viharos ovációban nyilvánított óhajára három ráadást is kellett a szereplőknek adniok. Feszült figyelem közepette lépett Györék József hittanhallgató, lapunk felelős szerkesztője az emelvényre s pár gyönyörű, a lélek legbensőbb húrjait megrezgetető költeményét olvasta föl, mintegy szemelvényül most megjelenendő kötetéből, mellyel lapunk más helyén emlékezünk meg. Felolvasásamajd könnyekig meghatotta, majd nemes lelkesedéssel töltötte el a megjelenteket, mely szívesen és tüntetőleg ünnepelte a mély gondolkodású fiatal poétát. — Boruzs Lajos hittanhallgató Mikszáth: — A legmodernebb párbaj című humoreszkjét interpretálta, finom humorú előadásával derültséget váltva ki a közönségből. Az estélyt a ref. tanítóképző intézet zenekara zárta be, pár, nemes érzéssel telített magyar nóta eljátszásával. Mi a magunk részéről őszinte örömmel vesszük tudomásul a M. I. T. ezirányban kifejtett működését s kívánjuk, hogy a tagok nemes ambíciója csak fokozódjék s akadályokba ütközvén, alább ne hagyjon, amint ez már főiskolánkban — sajnos — szokványos.

Az Akadémia 1910—11. évre hirdetett pályatételnek nyertesei:

1. Hatvani István pályatétel: K. Kovács Lajos 3. th. 70 K.; Szász Imre 3. th. és Jancsik Mihály 1. bh. társszerzők együtt 70 K. 2. Keresztessy—Deák I. pályatétel: Lénárt Mihály 4. jh. 100 K.; Szücs Kálmán 2. jh. 68 K. 3. Keresztesi—Deák II. pályatétel: Koós Elemér 2. th. 168 K. 4. Szikszay Dániel pályatétel: Pásztor Béla Gyula 1. bh. 50 K.

Új pályatételek az 1911—12. évre:

1. Hatvani: „De servo domini (‘ebedh Jahwe’) diatribe (Isaiae cap 40—55)”. Jutalma: 140 K. 2. Bulyovszky: „Kívántatik egy szabadon választott tárgyú elégia”. Jutalma: 100 K. 3. Péczely IV: „A jobbágyság történelme a nagy paraszt

lázadásig". Jutalma: 80 K. 4. Várady—Szabó: „Iskola és egyház viszonya. Jutalma: 100 K. 5. Balkányi: Ismeresse pályázó valamely iparág, mai helyzetét Debrecenben. Jutalma: 200 K. 6. Keresztési—Deák I.: „A normann állam alapítások". Jutalma: 168 K. 7. Keresztési—Deák II.: „Az isten-eszme a bibliában". Jutalma: 168 K. 8. Szikszay Dániel: „Kívántatik egy, a magyar nemzetet a mai korban foglalkoztató kérdések eszmévilágából vett tárgyú lyrai költemény. Jutalma: 100 K. A pályaművek idegen kézzel írva, jelíges levelekkel együtt a széniori hivatalban adandók be 1911 dec. 1. déli 12 óráig, kivéve a 8. sz. alatt jelzett pályázatra vonatkozókat, melyeknek beadási határideje 1911 nov. 1. déli 12 óra.

Az 1910—11. tanév második felére beíratkoztak akadémiánkon a theológiára 139-en, a jogra 114-en és a bölcsészeti fakultásra 17-en, összesen 270-en.

A H. Ö. T. 1910—11. évi pályatétel. A Hittanszaki Önképző Társulat választmánya febr. 8-án tartott gyűlésén a következő pályatételeket tűzte ki: 1. Ker. egyh. tört. köréből: Sztaray Mihály. Díja: 40 K. 2. Új-szövetségi theológiából: Jakab theológiája. Díja: 30 K. 3. Ó-szövetségi exegesiből: XXII-ik Zsoltár. Díja: 30 K. 4. Vallás bölcsészethől: A mohamedanizmus és a kereszténység. Díja: 40 K. 5. Pünköszt másodnapján d. e. egyh. beszéd előtt mondandó imádság. Díja: 10 K. 6. I. kor. 10. r. 31. v. alapján közönséges egyh. beszéd. Díja: 15. K. A pályamunkák idegen kézírással, jelíges levelek kíséretében április hó 24. déli 12 óráig a titkárhoz (kollégium II. e. 3. sz.) küldendők. Egyben elhatározta a választmány azt is, hogy már az első félévben is tartott s oly fényesen sikerül protestáns estélyeket e félév folyamán is óhajt rendezni s a legközelebbi protestáns estély program tervzetét meg is állapította. Április hó folyamán pedig a Kálvineum javára fog a H. Ö. T. vallásos ünnepélyt rendezni, egyszersmind tekintélyes alapítványt tesz a lelkészi árvaház javára.

Helyreigazítás. Lapunk mult számában a Motor című novella alól nyomdai hiba miatt az író neve kimaradt: a hibát ezúton igazítjuk helyre. A novella írója Vándor Iván illusztris írónőnk, amint azt a címlapon elhelyezett tartalom jegyzék helyesen felmutatta. A hibáért az írónőtől ezúton is bocsánatot kérünk.

Szerkesztőség. A Főiskolai Lapok szerkesztősége és kiadóhivatala a IX. számú akadémiai teremben (I. emelet) van. Hivatalos óra naponta d. u. 5—6-ig.

Változás a szerkesztőségben. Darvas János eltávazása folytán megüresedett társszerkesztői állásra felelős szerkesztőnk Kerekes György bölcsészettanhallgatót vette maga mellé.

Felolvasó ülések. A. M. I. T. hetenként egyszer szombaton este $\frac{1}{2}$ 8 órától rendes heti gyűléseket tart, mindig tartalmas programmal. A gyűlések nyilvánosak. Érdeklődőket szívesen lát a társulat.

Március 15. A szabadság felhajnallása napjának megünneplésére—a szokottnál is nagyobb ambícióval készül a M. I. T., közvetve akadémiáink ifjúsága. Az ünnepség most is három részben fog lefolyni. A Petőfi

szobornál, a kollégium udvarán és a városháza udvarán elhelyezett szabadság szobor előtt. A szónokok és szávalók már készülnek az ünnepélyre, mind a társulat legjobb erői s minden jel arra mutat, hogy az a legnagyobb érdeklődés és lelkekedés között fog végbe menni.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen levelekre nem válaszol s kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.

Sz. F. Kért támogatásodat ismételve kérjük, valamint a többi, levelemben érinteteket is.

Nagyné N. E. A küldött novellát köszönjük s jelen számunkban hozzuk. Továbbra is kérjük szíves támogatását.

D. A. Budapest. Egyik versét hozzuk a többit rendelkezésére bocsátjuk kivételesen.

D. J. Kolozsvár. Amint olvashatod, felolvasó estélyt rendeztünk és pedig sikerrel. A társulat föleszmélt egy pillanatra, bár álomba ne merülne újra! A kérdezetekre levélben válaszolunk.

Ifjúsági Közlöny. Sárospatak. Mi van veletek? Hónapok óta semmi hír. Nem jelent meg lap? Mi nem nem kaptunk.

Új Egyetem. Kolozsvár. A cserepéldányt megindítottuk.

Szövétnék. Cserepéldányt küldünk.

Nigra. Versét viszont láthatja, de nem lapunkban, hanem . . . egészen másutt. Gondolja hol?

Fetis. Nem használhatjuk lapunk szelleme miatt, de ha használhatnánk sem használnánk.

Nem közölhetők. A holdhoz. Álom részlet. Szere-nád. Te meg én. Merész mondások. Perdita halála.

Ezen lapszám szerkesztéséért Kerekes György társszerkesztőt terheli a felelősség.

Debreczen sz. kir. város

könyvnyomda-vállalata

Debreczen, városház épület.

~~~~~

Készít mindenféle nyomdai munkákat a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, jutányos árak mellett.